

YOHANUS

Yohanus nu pasa mayenu Yesus

Kristus tuku kuyarna

Yesus nu tango 12 madiningina ta Yohanus nu nane tuku ande. Nu mara mindek Yesus tugumnge minmba nu tuku kume purmba minna tukunu pasa n'akmba Yesus nu yaba pasambi Zu mbal saningina ta tugunu kilimok kuklimba nu tumna le nu katese mayena.

Yohanus nu nu'ne nyu yabuka tango ande Yesus nu tuku kume pur mayena ta tuku sakina ta nu nu'ne miron' tuku sakina. (Yohanus 20.2; 21.7 kan'gerap).

Yohanus nu pasa mayenu Yesus Kristus tuku kuyarna ta tugunu ten'emba. Yesus nu Kuaten'ge madina tango. Nu Kuate tuku Kinjo ta sine son nga nu kila pile mayebe nga nu pasa te kuyarke likina. Sine Yesus tuku son ngube ta sine nu'ne nyu mbol'ge abo tugu minmba minam tuku tamngig. (Yohanus 20.30-31 kan'gerap).

Minge Pasa abo n'ak

¹ O buk kilke te nda minna le ande nyunu Minge Pasa minmba minna. Nu Kuate ndon' minmba minna. Minge Pasa nu Kuate. ² Tugu mbol'ge nu nale Kuate ndon' minmba minnaik. ³ Nu agan' ndende n'akmba kile-mayokkina. Nu kile-mayok ndakina kande agan' ndindo mata mine ndakate kande. Nu ndo tugu.

⁴ Abo maṅau ta Miṅge Pasa nu miro. Abo maṅau nu bulu taṅaṅ sine taṅgo kilṅasiṅgit. ⁵ Bulu ta ma make sinamṅge buluṅgate le ma makeṅge bulu kupe seram kumuṅ kuga.

⁶ Taṅgo ande Kuatenṅge kukulna le prona ta nyunu Yohanus. ⁷ Nu bulu ta tuku maṅau te-mayokmba saniṅguwa le ṅakmba son ṅgam tuku nu prona. ⁸ Yohanus nu bulu ta kuga. Nu bulu ta tuku maṅau te-mayokam prona.

⁹ Bulu tugusek taṅgo pino ṅakmba kilṅaniṅgam tuku kilke te mbol prowam bafuna. ¹⁰ Nuṅge kilke te te-mayokna sulumba minna ma ma nu kilke te mbol prona. Prona le kilke mbol mbal nane nu katese ndanaig. ¹¹ Nu nuṅge mbal tugum prona le nane nu nzalinu te ndakinaig. ¹² Afu nu nzalinu tumba nu kumuṅ ṅginaig mbal Kuate nu nane nyu niṅgina le nane nu tuku kiṅo kame mayok kinaig. ¹³ Nuṅge kiṅo kame mayok kinig mbal ina mam tuku ndare ko ṅgarosu tuku nzali ko taṅgo tuku wamduṅsmbi kuga. Kuate nu nuṅge maṅau nane sinamṅge pilit le nuṅge kiṅo kame mayok kinig.

¹⁴ Miṅge Pasa nu sine taṅgo taṅaṅ mayok ka sine ṅgamukṅge minna le sine nu tuku tugusek maṅau taṅgo make patikam maṅau nu kumuṅganu ṅak minna le kaṅgerka Mam Kuate tuku Kiṅo ndindo ta kila pilgeṅ. ¹⁵ Yohanus nu taṅgo ta kaṅgermba nu kumumbi wika saniṅgina: Ande ye ṅgumnemṅge prowamṅgat ṅga satinṅen taṅgo ta not. Ye nda minen le nu minmba minna. Ta tuku nu ye liyumba mbolṅge minit ṅga satinṅen ṅgina.

¹⁶ Wam magenu ṅakmba nu mbolṅge kumuṅganu ṅak minig le sine nu tugumṅge kileg. Nu sine ake

sinaŋ make patika lato-latomba siŋgit. ¹⁷ Moses nu prona le tukul maŋau mayok kina. Yesus Kristus prona le tango ake sinaŋ make patikate maŋau le tugusek maŋau mayok kinaik. ¹⁸ Ande nu Kuate kaŋger ndate. Nuŋe Kiŋo Ndindo nale Mam ndoŋ ndindo minmba muŋgu kume purkik ta nuŋge Mam nuŋe tuku maŋau te-mayokna le kile kaŋgereg.

*Yohanus kule pisne tango pasa kuklina
(Mateus 3.1-12; Markus 1.2-8; Lukas 3.1-18)*

¹⁹ Zu afu Yerusalemŋge Yohanus tuku pasa pil-naig le pris mbal Levi tuku ndare afu ndoŋ pro Yohanus kusnanaig: Ne ima ŋginaig le ²⁰ nu nuŋe miroŋ tuku yabu ndaka te-mayokmba saningina: Kuatenge madina tango Kristus ye nu kuga ŋgina. ²¹ Tanakina le nane nu maŋ kusnanaig: Ne Kristus kuga ŋgate ta ne ima. Ne tuan tango Elia e ŋginaig le nu sakina: Ye Elia kuga ŋgina le nane maŋ lato kusnanaig: Tuan tango sungo prowam tuku ŋga sakade ta neŋge e ŋginaig le ye nu kuga ŋgina.

²² Kile nane nu sanaig: Ne ima. Nane afu sine kukulsingigaig ta ndaŋmba nane saninbe. Ne nane miroŋ tuku ndaŋkate ŋginaig le ²³ nu ndek nane saningina:

Ye tango ma baknu mbolŋge wika teŋenmba saka minet: Sungo tuku ndin te-tiwap ŋget. *Ai-saia 40.3*

Tuan tango Aisaia nu taŋamba o buk ye tuku sakina ŋgina.

²⁴ Nane Farisinge kukulninginaig mbal ta maŋ lato Yohanus kusnanaig: ²⁵ Ne Kristus ko Elia ko tuan tango sungo ande kuga ŋgate ta ndaŋam saka

ne tanjo pino kule pisneninjit nginaig le ²⁶ nu ndek saningina: Ye kulembi tanjo pino kule pisneninjet. Ande nu tane ngamuknje pro minit ta tane nu gilai minig. ²⁷ Nu ye ngumnemnje prowamngat ta nu ye liyate. Ye tanjo mayenu kuga. Ye nu tugumnje loka nu tuku kupe ngaro tuku muli kukliwam tuku wam naj ta mata nu mbolnje kam kumunj kuga ngina.

²⁸ Betani tumbran Jordan kule make simnje Yohanus nu nane kule pisneninmba minna le wam ta mayok kina.

Kuate tuku Sipsip Fat

²⁹ Mafena le Yesus nu Yohanus tugum ilmba minna le nu kanjermba sakina: Ai si. Kuate tuku Sipsip Fat ilit si. Nu kilke mbol mbal najkmba tuku une saukate. ³⁰ Ande ye ngumnemnje prowamngat nga buk satingen tanjo ta not. Ye nda minen le nu minmba minna. Ta tuku nu ye liyumba mbolnje minit nga satingen. ³¹ Ye mata nu gilai minen ta tane Israel mbal nu kila palmbim tuku ye pro kule pisne piro biyumba minet ngina.

³²⁻³³ Kile Yohanus nu nane saningina: Ye mata Kristus gilai minen ta Kuatenje ye kule pisne piro biyam tuku kukulyina nunje ye wam paguyumba sakina: Tukul Guwa ndeka tanjo ande mbolnje minwa le ne kanjeramngat ta not. Nunje tane Tukul Guwambi tane tuku ngamungal kule pisne tana tinjamngat nga sayina. Tukul Guwa nu samba mbolnje gami tana ndeka tanjo te mbolnje minna le kanjeren. ³⁴ Ye wam ta kanjermba tanjo te nu Kuate tuku Kinjo ye katesemba kile nu tuku saka minet ngina.

Yesus nu tanjo afu madiningina

³⁵ Mafena le Yohanus nu nuje dubiwanu tanjo armba ndonj tinj minnaig le Yesus nu kumba minna le ³⁶ kanjermba sanikina: Ai si. Kuate tuku Sipsip Fat kinit nosin ngina. ³⁷ Tanjaka sakina le nu dubinaik tanjo ar ta pasa ta ismba Yesus dubimba kinaik le ³⁸ nu mbilka kanjerka nale kusnanikina: Tale ndanjam ilik ngina le nale nu sanaik: Rabi, ne wande ndanj mbolnje minit nginaik. (Rabi pasa ta tugunu Tum Tanjo). ³⁹ Kile nu ndek nale sanikina: Tale ilmba kanjerap ngina le nale nu ndonj kumba ka nu wande minna ta kanjernaik. Furiram ki kanum 4 mbolnje nale ka nu ndonj minnaik le ka furirna.

⁴⁰ Nale Yohanus tuku pasa ismba Yesus dubinaik tanjo ar ta ande nyunu Andreus nu Simon Petrus tuku aba nuje. ⁴¹ Nu pitik ndo mambo nuje sota te-silika sana: Sile Mesias* kanjerik nga sana. (Mesias nyu ande Kristus). ⁴² Andreus nu mambo nuje mindemba Yesus tugum kina le nu kanjermba sana: Ne Yohanus tuku kinjo Simon. Ne nyu kitek Sefas ngina. (Nyu ta tugunu Ndame. Nane Grik pasambi Petrus ngade).

Yesus nu Filipus nale Nataniel wikina

⁴³ Mafena le Yesus nu Galilea ma mbol kambim saka Filipus te-silika sana: Ne ye dubiya ngina. ⁴⁴ Filipus nu Betsaidanu. Andreus nale Petrus ndonj nane tumbrañ tuma.

⁴⁵ Kile Filipus nu tanjo ande nyunu Nataniel sota te-silika sana: Moses tuan tanjo njakmba

* **1:41:** Mesias nyu ta tugunu: Kuatenje madina tanjo

ande tuku kuyarnaig ta sine nu kanjergig. Nu Nasaretnu tanjo Yesus. Nu Yosef tuku kinjo ngina le ⁴⁶ Nataniel nu sakina: i ... Nasaretnge tanjo sunjo ande prowam kumuŋ kuga ngina le nu lafumba sana: Ne ye ndon ilmba ka kanjera ngina.

⁴⁷ Nale kumba minnaik le Yesus nu Nataniel kanjermba sakina: Ai si. Israel tanjo tugusek nu yabri manau kugatok ngina le ⁴⁸ nu pasa ta ismba Yesus sana: Ne ndanmba ye tuku wamdus kila palet ngina le nu ndek sana: Ne Filipusnge wi ndakat le ne fik ail kumnem tanje minat le ye ne kanjernit nga sana. ⁴⁹ Tanjakina le Nataniel nu ndek sana: Rabi, ne sinja Kuate tuku Kinjo. Ne Israel tuku Gabat Sunjo ngina le ⁵⁰ nu sana: Ne fik ail kumnemnge minat le kanjernit ngit ta tuku ne ye tuku son ngate e? Ne wam kitek sugokanu wam te limba kanjerkamngat ngina sulumba ⁵¹ sakina: Ye sinja sanamngit. Ngumnenga samba talkuwa le Kuate tuku enjel kame ye Ndindo Katesek Tanjo tugum ndeka mbumba kumba minwaig le ne kanjernunngat ngina.

2

Kana tumbranjo pino tam tuku pagunaig

¹ Mara armba kuganaig le Galilea ma tugu Kana tumbranje tanjo ande pino tam tuku pagumba nye sunjo prona. Yesus ina nuŋe mata nane ndon tanje minna. ² Nane pasa pilnaig le Yesus nuŋe dubiwanu mbal ndon mata ka tanje minnaig.

³ Nane isukusmba kumba grep kule kuganaig le Yesus ina nuŋe nu sana: Nane grep kule kugawaig ngina le ⁴ nu sana: Ina, ndanam ne ta tuku sayate.

Ye tuku ait kile ngina. ⁵ Tanjakina le ina nuŋe nu kumba ka piro mbal saniŋgina: Nu wam ande kam tuku satinŋuwa kande nu tuku pasa kumuwap nga saniŋgina.

⁶ Wande ta mbolŋge kule lingam tuku waim sugo 6 minnaig. Waim ta tuku ndindo 100 lita taŋaŋ. Zu mbal tuku maŋau waim ta kule kutumba kupe wai minyanŋam tuku. ⁷ Kile Yesus nu piro mbal saniŋgina: Waim ŋakmba te kule linŋe likap ngina le nane kule linŋinaig. ⁸ Taŋanaig le nu ndek saniŋgina: Kule afu murko sinamŋge tolmba ka pagu kulatkanu taŋgo tape ngina le nane taŋanaig. ⁹ Kule grep kule kuilkina ta pagu kulatkanu taŋgo fudinmba tumba nyina. Aninŋe grep kule prona ta nu gilai. Piro mbal kule tolnaig nanenŋe ndo kila. Nu gilai minmba nu taŋgo nu pino tam tuku wika sana: ¹⁰ Singine maŋau ta sine ambonga grep kule kikonnu taŋgo ninmba ka nane ŋakmba nye kumude le ngumnenŋa grep kule kaglinu suk ta ninŋeg le nyade. Ne maŋau mbilmba kile ndo grep kule kikon ŋayo singit le nyeg ngina.

¹¹ Yesus nu Galilea ma tugu Kana tumbranŋge wam tamba tugu pilmba nuŋe sanŋri te-mayokna. Taŋana le nuŋe dubinaig mbal nu sinŋka Kuatenŋe madina taŋgo ta son nginaig.

¹² Ait ta kugana le Yesus nuŋe ina maib kat nuŋe kilmba nuŋe dubiwanu mbal ndon ndek kinaig ka Kaperneum tumbranŋge ait afu taŋge minnaig.

*Yesus nu Yerusalem kusem wande sunŋo wakeina
(Mateus 21.12-13; Markus 11.15-17; Lukas 19.45-46)*

¹³ Zu mbal tuku pagumba nye sunḡo nyunu Pasowa patukina le Yesus nu mbumba Yerusalem kina ka ¹⁴ tanḡe kusem wande sunḡo sinam kumba kawan tanḡe afu makau sipsip uman kurinum piyaningam tuku patike lika afu ndametiḡ munḡu walka minnaig le kanḡerkina. ¹⁵ Nu kanḡerka muli kilmba pirka rabeḡ wakeimba tumba nane ḡakmba makau sipsip turmba kogronka pitaikina sulumba ndametiḡ munḡu walka minnaig mbal nane tuku ndametiḡ bareḡniḡmba nane tuku mbain kile-panke likina.

¹⁶ Tanamba nu uman kurinum piyawam tuku patikinaig mbal saningina: Aḡan ndende te kilmba kape. Mam tuku wande te tane mbilmba piya ma tanan nda palpe ḡgina. ¹⁷ Tanakina le nuḡe dubinaig mbal wam ta kanḡermba kuyar pasa ande idusnaig ta tejenmba.

Ye ne tuku tukul wande minam tuku ḡgamunḡal kunde-kundete ḡgate. *Mune 69.9*

¹⁸ Kile Zu mbal ta nane Yesus sanaig: Ne sine pitaikat ta manau kitek sanḡrinu ka le sine ne nyu ḡak ḡgube ḡginaig le ¹⁹ nu ndek saningina: Tane kusem wande sunḡo te sambriwe suluwap le mara keḡmba mbolḡge ye man te-tiwamḡgit ḡgina. ²⁰ Tanakina le Zu mbal nane ndek pirerek purka sakinaig: i ... Nane kusem wande te yar 46 pirokinaig. Yoi. Ne mara keḡmba te-tiwam sakate e ḡginaig.

²¹ Yesus nu kusem wande tuku sakina ta nuḡe ḡgarosu tuku yaba pasa tumba tanamba sakina.

²² ḡgumneḡga Yesus nu kumna sulumba man tingina le nuḡe dubiwanu mbal nuḡe pasa ta man

idusnaig. Idusmba nuŋe pasa kuyar pasa ta turmba son ŋginaig.

²³ Pasowa ait mbolŋge Yesus nu Yerusalemŋge wam kitek saŋgrinu ke likina le nane gudommba nu tuku son ŋginaig ta ²⁴ nu nane tuku nzali dubi ndana. Nu nane ŋakmba tuku wamdus kila. ²⁵ Andeŋge nu ande tuku sa ndana le nu ŋakmba ta kila minna.

3

Nikodemus nu Yesus ndoŋ pasatinaik

¹ Farisi taŋgo ande nu Zu mbal tuku gabat taŋgo minna ta nyunu Nikodemus. ² Nu furir Yesus tugum promba nu sana: Tum Taŋgo, Kuate nu ne ndoŋ minit le ne taŋamba wam kitek saŋgrinu ke likate. Nu ne ndoŋ nda minwa ta ne taŋamba ke likam kumuŋ kuga. Ta tuku sine kila. Ku-ate nu ne kukulnina le pro sine tumsiŋmba minit ŋgina. ³ Taŋakina le Yesus ndek nu sana: Ye siŋka ne sanamŋgit. Tane kiŋo dabro kitek taŋaŋ maŋ mayok nda kape ta tane Kuate kulatkate ma sinam kine nda ŋgina le ⁴ nu ndek sana: i ... Ndaŋmba taŋgo buk sunŋokina ta ina nuŋeŋge maŋ te-palmbimŋgat. Nu luka ina nuŋe tuku funŋul sinam kuwa le maŋ te-palmbim kumuŋ kuga ŋgina le ⁵ Yesus nu maŋ sana: Ande nu kule le Tukul Guwaŋge kitek te-pile ndakuwaik ta nu Kuate kulatkate ma sinam kine nda. ⁶ Ande nu taŋgoŋge te-pilit ta nu ŋgarosu ndo. Ande nu Tukul Guwaŋge te-pilit ta nu Tukul Guwa ŋak minmba samba mbolok taŋgo mayok kinit. ⁷ Tane kiŋo dabro kitek maŋ mayok kambim tuku sanit ta

tuku wamdus sulu ndawa. ⁸ Bubre nuɲe nzali du-bimba prote le tane fudunu isig. Nu aniɲge tiɲga ka aniɲge kugate ta tane tugunu katese ndade. Taɲamba ndo Tukul Guwaɲge ande kitek te-pilit ta tane tugunu mata katese ndade ɲgina.

⁹ Nikodemus maɲ lato Yesus sana: Ne maɲau sakate ta ndaɲndaɲmba mayok kinit ɲgina le ¹⁰ nu ndek sana: Ne Israel mbal tuku tum taɲgo ande ta ne ndaɲam tugunu katese ndate? ¹¹ Ye siɲka pasa sanamɲgit. Sine wam afu kila mineg ta kile-mayokkeg. Wam afu ammbi kaɲgerkigeɲ ta satiɲgeg le tane sine tuku pasa ta pitaide. ¹² Ye kilke mbolok wam saket ta tane son ɲgam fugude. Samba mbolok tuku wam saki ta tane siɲka son ɲgam kumuɲ kuga. ¹³ Ande nu samba mbol kine ndakate. Ye Ndindo Katesek Taɲgo ndo samba tumbraɲge minen sulumba ndeken.

¹⁴ Moses nu ma baknu mbolɲge mbeɲ kanu ail mbolɲge pilmba te-duɲgina taɲamba ndo nane ye Ndindo Katesek Taɲgo ail mbolɲge pilmba te-duɲgamɲgaig. ¹⁵ Ye te-duɲguwaig le ande nu ye kumuɲ ɲga son ɲguwa ta nu abo tugu tumba minmba minamɲgat ɲgina.

¹⁶ Kuate nu kilke mbol mbal ɲakmba tuku kume purmba nuɲe Kiɲo nuɲe ndindo niɲgina. Ima nu Kiɲo nuɲe kumuɲ ɲga son ɲgate ta nu ɲgisi ndaka abo ɲak minmba minamɲgat. ¹⁷ Ta ndaɲam? Kuate nu Kiɲo nuɲe kukulna le kilke te mbol pronu ta une tuku pa niɲgam tuku pro ndana. Nu taɲgo pino ɲakmba tuku muskil kile-tidiɲgam tuku pronu. ¹⁸ Ima nu tuku kume tuku saɲgri tomba tiɲguwa ta Kuatenɲge nuɲe une tuku pa tuwe

nda. Ima nu Kuate tuku Kiŋo ndindo tuku son nda ŋguwa ta nu nuŋe une tuku pa tam tuku minit. ¹⁹ Tango afu nane nanŋine une tuku pa tam tuku minig ta tugunu teŋenmba. Bulu tugusek nu kilke te mbol prona le taŋgo nane wam ŋaigonu kade tukunu nane bulu ta mbulmba ma make nzaliniŋgit. ²⁰ Tango nu uneka minit ta bulu taŋge nu wam kate ta kile-mayokkikat ŋga nu bulu kua ka maskenŋge minit. ²¹ Tango nu maŋau tugusek mbolŋge minit ta nu Kuate tuku nzali dubimba maŋau kate ta te-mayokam tuku bulu tugum prote ŋga Nikodemus sana.

Yohanus nu Yesus tuku sakina

²² Kile Yesus nu nuŋe dubinaig mbal ndon tija Yudea ma tugu mbol kinaig ka taŋge minmba nu taŋgo pino kule pisneniŋgina.

²³⁻²⁴ Yohanus nu muli wandekŋge mine ndaka minmba nu Enon tumbranŋge minna. Enon tumbran nu Selim tumbran patukŋge. Taŋge kule gudommba minnaig tukunu taŋgo pino nane Yohanus tugum pronaig le nu nane mata kule pisneniŋgina.

²⁵ Ait ande Yohanus dubinaig tuku taŋgo nane Zu taŋgo ande ndon kule pisne maŋau tuku kua-leyauka minnaig. Nane Yohanus tugum promba nu sanaig: ²⁶ Tum Tango, ne Yordan kule simŋge taŋgo ande ne ndon minna le ne nu tuku maŋau te-mayokmba sakina ta kile nu teŋge kule pisneniŋgit. Nane ŋakmba nu tugum kumba minig ŋga sanaig le ²⁷ nu ndek saniŋgina: Kuate samba mbolŋge minit nu taŋgo saŋgri tuwit le pirokate. ²⁸ Ye o buk tane satinŋen le isnaig. Kuatenŋe

madina tanjo ye nu kuga. Ye nu tuku ndin wakeiwam tuku ambonga Kuatenge kukulyina. ²⁹ Tanjo ande nuje pino ndinok imange tate? Nuje tanjo nujenge tate. Tanjo ta nu gare jak minit le tanjo gulab nuje nu gare pasa ta ismba nu mata garegarekate. Ye mata tanjan. Nane nu tugum kumba minig le ye kanjermba gare sunjo tet. ³⁰ Kile ye tuku nyu iben ka kugawa le nu tuku nyu sunjoka ka mbol kuwa ngina.

³¹ Ande mbol ambenge ndekina ta nu sine jakmba lisiimba nu mbolnge minit. Sine kilke te mbolnge progen ta sine kilke mbolok tanjo ndo. Sine kilke mbolok wam ndo sakeg. Ande nu samba mbolnge ndekina ta sine jakmba lisiimba nu mbolnge minit. ³² Nu wam kanjerka isna ta kumumbi sakate le jakmba nu tuku pasa pitaide. ³³ Ande nu tuku pasa son ngate ta nu manjau tambu nu Kuate tuku pasa mata son ngate. ³⁴ Kuatenge kukulna tanjo ta nu Tukul Guwa jaknu tuwit tukunu Kuate sakate tanjamba nu mata sakate. ³⁵ Mam Kuate nu Kinjo nuje tuku kume purte sulumba nu aganj ndende jakmba nu tuku wai mbolnge patikina. ³⁶ Ande nu Kuate tuku Kinjo nu kumunj nga son nguwa ta nu abo tugu jak minmba minamngat. Ande nu Kuate tuku Kinjo tuku minje pitaiwa ta nu abo tugu te nda. Kuate tuku gubra nu mbolnge minmba minamngat nga sakina.

4

Yesus nu Samaria pino ndon pasatina

¹ Yesus nu Yohanus limba tanjo pino gudommba kule piseneningina le nane nu dubinaig

ta Farisi mbal kila minig nga nu Yudea ma tugu kusrena. ² Yesus nu nuŋe mironŋ tango pino kule pisne ndaniŋina. Nuŋe dubinaig tango tanŋe nane kule piseniŋinaig. ³ Nu Yudea kusremba maŋ Galilea kambim saka kina. ⁴ Ndin ta Samaria ma tugu ŋgamuk ŋgamuk kina.

⁵ Nane ndin dubimba kumba Samaria tuku tumbran ande Sikar pronaig. Sikar tumbran ta kilke ande Yakobŋge o buk kiŋo nuŋe Yosef tuna ta patukŋge minna. ⁶ Ma ta mbolŋge kule burok Yakobŋge wakeina tuku minna. Ki kanum 12 taŋaŋ Yesus nu lika ma ma matuk ka nu ka kule burok ta tugumŋge minyokina.

⁷⁻⁸ Nuŋe dubinaig tango nane buk nyamagan piyawam tumbran kinaig le Yesus nuŋe ndo tanŋe minna. Taŋamba minna le Samarianu pino ande kule kunyam ndekina le nu ndek pino ta sana: Kule kunyamba sa le nyi ŋgina le ⁹ nu ndek sana: Ndanam saka ne Zu tango ye Samaria pino kule yabaŋyate ŋgina. (Zu mbal Samaria ndoŋ ulendika waim ndindombi kule nye ndakade tuku).

¹⁰ Yesus nu lafumba sana: Kuate nu agan mayenu tango niŋgit ta ne gilai. Ye ne kule yabaŋnit ta ne ye mata gilai. Ne ye kila kande yabaŋyate le ne abo ŋak minmba minam tuku kule tinet kande nga sana le ¹¹ pino ta nu sana: Sunŋo, burok te kule o sinam nziŋge minit. Ne kunyam tuku murko kuga. Ne aniŋge kule abo ŋak tumba samŋgat. ¹² Sine tuku mbuŋ sunŋo Yakob nu kule burok te sarkina. Nu nuŋe kiŋo kame aganmor turmba kule te nyumba minnaig. Ne nu limba kule kise sam sakate e ŋgina le ¹³ nu lafumba sana: Ima nu kule milka te nyuwa ta nu

maŋ kule parawamŋgat. ¹⁴ Ima nu ye kule tuwi le nyuwa ta nu maŋ kule parawe nda. Kule ta nu tuku ŋgamuŋgal sinamuŋge bulbulmba prote taŋaŋ minwa le nu abo tugu tumba minmba minamuŋgat ŋgina.

¹⁵ Taŋakina le nu ndek Yesus sana: Sunŋo, kule ta ye sa le nyi sulumba ye maŋ kule paraye nda. Ye maŋ kulenu lulu ndaki ŋgina le ¹⁶ nu pino ta sana: Ne kumba ka taŋgo nane tumba prowa ŋgina le ¹⁷ nu ndek sakina: Ye taŋgo kugatok ŋgina le nu sana: Ne taŋgo kugatok ŋgate ta siŋka sakate. ¹⁸ Ne buk taŋgo wai inum sulumba kilmba kusreke likina. Taŋgo ne ŋak minit ta ne tuku kuga. Ne ake gulabte. Ne taŋgo kugatok ŋga sakat ta ne yabri ndakat ŋgina.

¹⁹ Nu pasa ta ismba sana: Sunŋo, ye kile katesewet. Ne tuan taŋgo ande. ²⁰ Ye ne tuku kusna ŋak. Sine Samaria sine tuku wa mbuŋ kame tabe te mboŋge Kuate tuku nyu te-duŋga nu mbariŋanu. Tane Zu mbal Yerusalemŋge ndo Kuate tuku mbariŋam tuku ma minit ŋga sakade ŋgina le ²¹ nu ndek sana: Ye pasa sanamuŋgit te ne ise mayewa. Ait ande prowamuŋgat ta tane tabe te mboŋge ko Yerusalemŋge Kuate mbariŋe nda. Maŋau kitekmbi Kuate mbariŋamuŋgaig. ²² Tane Samaria mbal Kuate fudiŋmba kila pilmba nu mbariŋde. Sine Zu mbal nu kila minmba mbariŋeg. Nu sine ŋgamukuŋge ande taŋgo pino tuku muskil kile-tidiŋgam tuku te-mayokamuŋgat. ²³ Mine minemba maŋau kise prowamuŋgat. Kile buk tugu pilit. Ima nu siŋka Mam Kuate mbariŋam idusmba kande Tukul Guwambi tugusemba Mam mbariŋwa. Mam nu taŋgo kame taŋaŋ nu

mbariŋam tuku sota minit. ²⁴ Kuate nu Guwa tukunu ima nu Kuate mbariŋam idusmba kande nu Tukul Guwambi tugusemba nu mbariŋwa ŋgina.

²⁵ Kile pino ta nu sana: Mesias nyunu ande Kristus nu prowamŋgat ta ye kila. Nu promba wam ŋakmba tumsinŋamŋgat ŋgina le ²⁶ nu ndek sana: Ye kile ne ndoŋ pasatek te ye nuŋge ŋgina.

²⁷ Nu taŋamba saka minna le nuŋe dubiwanu taŋgo nane luka pro nu pino ta ndoŋ pasata minna le kaŋgermba piriri ŋayonaig. Piriri ŋayomba ne ame agaŋ sotate ko ne ndaŋam nu ndoŋ pasatate ŋga kusna ndanaig.

²⁸ Kile pino ta waim kusremba luka tumbran kina sulumba nane saniŋgina: ²⁹ Taŋgo ande ye maŋau ŋakmba ke liken ta kile-mayokka sayat. Nu Kristus inde. Tane ilmba ka kaŋgerap ŋgina. ³⁰ Taŋakina le nane ndek tumbran kusremba nu sota kinaig.

³¹ Pino ta ka tumbranŋge minna le Yesus dubiwanu taŋgo nane nu sanaig: Tum Taŋgo, ne nyamagaŋ tumba nya ŋga saka minnaig le ³² nu nane saniŋgina: Ye nyamagaŋ ande nyam tuku minit ta tane gilai ŋgina le ³³ nuŋe dubiwanu mbal nane ndek naŋgine naŋgine sakinaig: Andeŋge nyamagaŋ tawet le nyat inde ŋginaig.

³⁴ Kile Yesus nu nane saniŋgina: Kuatenŋge ye kukulyina le ye nu tuku nzali dubimba nu tuku piro suluwam tuku ta ye tuku nyamagaŋ. ³⁵ Tane teŋenmba pasa sakade. Tambun bailkamba kugawa le nyamagaŋ alonu kilam tuku ait prowamŋgat ŋga sakade. Ye tane satingamŋgit. Tane nyam piro si kaŋgerkap. Nyamagaŋ buk

magekinaig. Kilam tuku ait buk kumungat.
³⁶ Tanjo nu alonu kilit nu kile ndo piyanu tate. Nu nyamagan kilit ta nu tanjo pino abo minmba minam tuku kilit. Wam ta tuku nyamagan tumunu ngukate tanjo nyamagan alonu kilit nale arnej gare-garekik. ³⁷ Tane tuku yaba pasa ande tenenmba. Andenje nyamagan tumunu ngukate le andenje nyamagan alonu kilit nga sakade. Yaba pasa ta son. ³⁸ Tane piroka nyamagan ngu ndakinaig. Alonu kilam tuku ye kukultinget. Afu piro karenkinaig le tane alonu kilig nga saningina.

³⁹ Pino ta nu Sikar tumbran mbal sanimmba sakina: Tanjo ta ye manau ke liken ta njakmba kile-mayokka sayat ngina. Tanjakina le Samaria tumbran takok mbal gudommba Yesus tuku son nginaig. ⁴⁰ Nane kumba Yesus tugumnge nu nane ndon minam tuku ngailkinaig le nu ait armba nane ndon minna. ⁴¹ Afu gudommba nu tuku pasa ismba nu tuku son nga ⁴² nane ndek pino ta sanaig: Sine ambonga nenge sakina le ismba son ngigenj. Kile singine miroj nu tuku pasa ismba nu Kristus Kuatenje madina tanjo ta kila pileg. Nu kilke mbol mbal muskil kile-tidinge ningam tuku tanjo nga sakinaig.

Yesus nu gabat tanjo ande tuku kinjo wakeina

⁴³⁻⁴⁴ Yesus nu o buk sakina: Tuan tanjo ande nuje tumbran tuguk mbal nane nu talade ngina. Ta tuku mara armba kuganaig le nu Yudea ma tugu kusremba Galilea kambim saka kina.

⁴⁵ O buk Yesus nu pagumba nye sunjo ait mbolnje Yerusalemnge wam kitek sangrinu afu ke

likina le Galilea mbal pagumba nye ta tuku pron-
aig ta nane kanđerkinaig. Ta tuku kile nu Galilea
prona le nane gare-gareka nu nane ndoŋ minam
tuku sanaig.

⁴⁶ Nu Galilea ma tugu promba maŋ Kana tum-
braŋ kina. Nu buk tanđe kule mbilna le grep kule
prona tuku. Ka tanđe minna le Kaperneumŋge
gabataŋgo ande kiŋo nuŋe guaze sungo tina. ⁴⁷ Nu
tawo ndo minna le mam nuŋe Yesus nu Galilea
prona pasa ta ismba nu tugum kumba kiŋo nuŋe
wakeiwa ŋga sarsarimba minna le ⁴⁸ nu ndek sana:
Tane wam kitek saŋgrinu pirerek purkam tuku
kanđerimba ndo ye son ŋgade ŋgina. ⁴⁹ Tanakina le
gabataŋgo ta nu Yesus sana: O Sungo, ne pitik
ndeka. Ye tuku kiŋo kumikat ŋgina le ⁵⁰ nu ndek
tanđe ta sana: Ne ndek kaye. Kiŋo naŋe kume nda
ŋgina le nu Yesus tuku pasa ismba son ŋga ndek
kina.

⁵¹ Nu ndek kina ka ndinŋge nuŋe piro tanđe
afu mbumba nu kanđerimba sanaig: Kiŋo naŋe
nu mayekina ŋga sanaig le ⁵² nu ndek nane kus-
naniŋgina: Ki ait ndaŋ mbolŋge nu mayekina
ŋga kusnaniŋgina le nane nu sanaig: Kubele ki
mbilna le ŋgarosu pa tinŋina ta mukuna ŋginaig.
⁵³ Tanakinaig le mam nuŋe nu pasa ta ismba Yesus
nu kiŋo naŋe kume nda ŋgina ait ta mbolŋge ndo
kiŋo nuŋe mayekina ta katesena. Tanamba tanđe
ta nuŋe wande tuma mbal ŋakmba Yesus tuku son
ŋginaig.

⁵⁴ Yesus nu Yudea ma tugu kusremba pro
Galileanđe minna ta nu wam kitek saŋgrinu tamba
nu ke arna.

5

Yesus nu Betesda kule tugumŋge tanjo wakeina

¹ Kile Zu mbal tuku pagumba nye sunjo ait ande prona le Yesus nu mbumba Yerusalem kina.

² Tumbran sunjo mbol tanje sipsip tuku malanja patumba kule kualin fudinndo ande minna. Kule ta Hibru pasambi nyunu Betesda. Kule makembinje baibai wai inum sulumba minnaig. ³ Baibai ta sinamŋge guaze mbal gudommba afu am tukulok afu kupe ŋaigonu afu ngarosu milmailkanu tanjamba kinye ŋak mine likinaig. [Mine lika kule galmunwa ŋa tairŋga minnaig. ⁴ Sunjo tuku enjel ande ait afu nu kule mbolŋge ndekanu le kule galmunanu le ima nu ambonga kambinu ta nu mayekanu.]

⁵ Tanjo ande yar 38 guaze ŋak nu tanje minna.

⁶ Yesus nu kanjermba nu ait kuennu tanjamba minna ta kila pilmba ndek nu kusnana: Ne mayekam iduste ŋa kusnana le ⁷ guaze tanjo ta nu sana: O Sunjo, kule galmunte le ande nu ye tumba kule mbol palmbim tuku mine ndakate. Ye yiŋe miron kule mbol kambim tuku tumet le ande nu ye liyumba kule mbol kinit ŋgina.

⁸ Tanjakina le Yesus ndek nu sana: Ne tinja naje nzanzan kuramba kaye ŋgina le ⁹ nu pitik ndo mayeka tinja nune nzanzan kuramba lika kina.

¹⁰ Ait ta kusem ait tukunu Zu gabat afu tanjo ta kanjermba kusnanaig: Ndanam saka ne tukul lukamba naje nzanzan tumba lika kinit ŋa sanaig le ¹¹ nu nane saninŋina: Ande nu ye wakeiyat ta nunge naje nzanzan kuramba kaye ŋga sayat le tanjawet ŋgina.

¹² Tanjamba saningina le nane ndek nu kusnanaig: Imanje ne tanjamba sanat nginaig. ¹³ Ma ta mbolnje tango pino gudommaba minnaig le Yesus nu buk kina tukunu mayekina tango nu ima nu wakeina ta lislismaba katese ndana.

¹⁴ Mine minemba Yesus nu kusem wande sunjo sinamnje tango ta kanjermaba sana: Ata. Kile ne maye minit. Naje une manjau njakmba kusreka. Kuga ta piti ande ne mbol prowikat ngina.

¹⁵ Tanjakina le tango ta kumba ka Zu mbal saningina: Tango nu ye wakeiyat ta Yesusnje ngina.

¹⁶ Yesus nu kusem mbolnje nu wakeina tukunu Zu mbal nane pro nu piti sermba minnaig le

¹⁷ nu lafumba nane saningina: Yinje Mam ndinok nu piroka minit. Ye mata piroka minet ngina.

¹⁸ Tanjakina le Zu mbal nane pasa ta ismba sakinag: A ... nu ambonga kusem lukawat. Kile nu lato mbarmba Kuate nu yinje Mam ndinok ngat ta nu Kuate ndonj kumu kumu minanu tanjanj ngate nginaig. Tanjaka nane manj gubra tumba nu sinjka balewam tuku pasa sanjgri pilenaig.

Yesus nu nunje mironj tuku Zu mbal saningina

¹⁹ Kile Yesus nu nane saningina: Ye sinjka satinjamngit. Ye Kuate tuku Kinjo yinje wamdusmbi piro afu kam kumunj kuga. Mam nu piro ke likate le kanjerket ta ndo ke liket. ²⁰ Nu ye nunje Kinjo tuku kume purte sulumba wam njakmba ke likate ta ye tumyate. Ye wam ke liket te ngumnenja ta linijmaba wam kitek sanjgrinu tumyuwa le tane kanjerkaba pirerek purkamngag. ²¹ Mam nu kumanu mbal abo ninjmaba kile-tidinjgate tanjamba ndo ye nu tuku

Kiño yiñe nzali dubimba kumanu mbal afu abo niñget.

²² Mam nu tanjo tuku manjau pileniñmba lafunu niñgam tuku piro ta ke ndakate. Piro ta ye wai mbolñge pilna. ²³ Nane Mam tuku nyu te-dungade tanjamba ye tuku nyu te-dunguwaig nga Mam nu piro ta ye sina. Ima nu ye tuku nyu te-du ndangate ta nu Mam ye kukulyina nu tuku nyu mata te-du ndangate. ²⁴ Ye sinjka satinjamngit. Ima nu ye tuku pasa ismba Mam ye kukulyina nu tuku son ngate ta nu abo tugu minmba minam tuku ñak minit. Nu une tuku pa lafunu te nda. Nu ngisikam tuku wam kusremba abo minmba minam tuku ñak minit.

²⁵ Ye sinjka satinjamngit. Mine minemba ye Kuate tuku Kiño kumanu mbal yalpe ngi le nane ngamukñge ye tuku wi isig mbal tinga abo ñak minmba minamñgaig. ²⁶ Mam nu abo manjau miro. Ye nu tuku Kiño sangri sina le ye mata abo manjau miro. ²⁷ Kuate nu tanjo tuku manjau pilenja lafunu niñgam tuku ye Ndindo Katesek Tanjo nyu sina. ²⁸ Tane pasa te tuku wamduş te-sulu ndawap. Ait ande prowa le nane mindesin patikade ma sinamñge minig mbal nane ye tuku wi ismba ²⁹ tinga mayok kanjaig. Nane afu manjau magenu ke likinaig ta nane abo minmba minam tuku tinjamñgaig. Afu manjau ñaigonu ke likinaig ta nane pasa mbol kambim tuku tinjamñgaig.

³⁰ Ye yiñe wamduşmbi wam ande kam kumuñ kuga. Ye Mam tuku nzali dubimba tanjo pileniñget. Ye yiñe nzali dubiwam tuku iduş ndawet. Nu ye kukulyina ta ye nu tuku nzali ndo dubiwam iduşet. Ta tuku ye tanjo kumumbi

pileninget. ³¹Ye yiņe mironņ tuku saket ta tane son ŋgam kumuņ kuga. ³²Kuate nu ye tuku saka minit ta son pasa. Nu tuku pasa ta ye kila. ³³Tane taņgo afu kukulninginaig le pro Yohanus kusnanaig le nu mata son pasa ye tuku sakina. ³⁴Taņamba sakina ta nu taņgo ndo. Ye nu tuku pasa suņgomba idus ndawet. Ye tane tuku wamdus kilmba muskil kile-tidiņge tingam tuku idusmba Yohanus tuku pasa satinget. ³⁵Nu sati taņaņ ndin tumtingina le ait fagnu ndo tane gare ŋak nu ndoņ minnaig. ³⁶Son. Yohanus nu kumumbi ye tuku sakina ta ye nu tuku pasa suņgomba idus ndawet. Mam nu piro kam tuku saņgri sina le piro ke liket taņge Mam kukulyina ta te-mayokte. Ye ta tuku suņgomba iduset. ³⁷Tane Mam tuku ŋin tugu ise ndaka nu tuku tumail kaņger ndade ta nu ye tuku saka minit ta ye tuku piro mbolņge te-mayokte. ³⁸Tane nu ye kukulyina taņgo son nda ŋgade tukunu nu tuku pasa tane sinamņge mine ndakate.

³⁹Tane abo tugu minmba minam tuku tube ŋga tane piro karenka kuyar pasa burka minig. Kuyar pasa taņge ye tuku sakate ta ⁴⁰tane abo tugu tam tuku ye tugum prowam mbulig.

⁴¹Taņgonge ye tuku nyu te-duņguwaig ŋga ye idus ndawet. ⁴²Tane tuku ŋgamuņgal ta ye kila. Tane Kuate tuku kume pur ndade. ⁴³Ye Mam tuku nyu ŋak tane tugum prowen ta tane ye pitaiyade. Ande nu nuņe nyu ŋak tane tugum prowa ta tane nu nzalinu tamņgaig. ⁴⁴Taņgine nyu mbol kuwa ŋga taņgine taņgine muņgu nyu kile-mayokkade. Kuatenņge tane tuku nyu kile-mayokkam tuku idus ndade. Ta tuku tane ye tuku son ŋgam kumuņ

kuga.

⁴⁵ Tane ye tuku son nda ngade ta yenje Mam sawamngit nga idus ndawap. Kuga. Tango ande tane tala ndamba minig ta nunje tane tuku mbar ta te-mayokamngat. Tango ta Moses. ⁴⁶ Moses nu ye tuku kuyarna. Tane sinjka Moses tuku son ngade kande tane ye tuku mata son ngade kande. ⁴⁷ Tane nu tuku kuyar son nda ngade ta ndanmba ye tuku pasa isмба son ngam kumuŋ nga nane saningina.

6

Yesusnge tango 5,000 isukusneningina

(Mateus 14.13-21; Markus 6.30-44; Lukas 9.10-17)

¹ Kile Yesus nu wan ponga Galilea kule kualin sim kina. Kule kualin ta nyunu ande Tiberias.

² Yesus nu nunje sanjri te-mayokmba guaze mbal afu wakeikina le tango pino gudommба kanjernaig tukunu nane nu dubimba kinaig. ³ Nu kule kualin sim kumba nunje dubiwanu tango ndonj tabe ande ponga ka tanje minyak minnaig. ⁴ (Zu mbal tuku pagumba nye sunjo Pasowa buk patukina).

⁵ Minyak minmba Yesus nu mambilmba tango pino gudommба prove likinaig le kanjerka Filipus kusnana: Sine aningje nyamaganj piyamba tango kame nzi ninbe le nyuwaig nga kusnana.

⁶ Yesus nu wam kam tuku ta buk idusna ta nu Filipus tagowam tuku kusnana le ⁷ nu ndek sana: Yoi. Tanjamba kande sonj 20 kilmba aganj piyamba fonfonj ninbe le afu kumuŋge nda ngina.

⁸ Nu dubina tango ande Simon Petrus tuku aba nunje Andreus nu ndek sana: ⁹ Ai te. Kinjo te nu

bret wai inum sulumba kualegan armba kilmba prowat ta tango pino gudommba ngamuknge agan ta nda minanu sukamngat ngina le ¹⁰ Yesus nu nane saningina: Kile saningap le minyokuwaig ngina. Tanakina le nane saninginaig le minyokinaig. Ma ta pibi nak. Minyokinaig mbal gudommba tango ndo 5,000 tanan.

¹¹ Kile Yesus nu bret fonfon 5 ta kilmba nu Kuate gare pasa tuna sulumba minyokinaig mbal ta walmba ninge likina. Nu kualegan mata tanana le nangine nzali dubimba kilmba nyinaig le maroningina. ¹² Maroningina le Yesus nu nune dubinaig tango saningina: Agan fetfetit baten nu ta ngisikubekaig. Kilmba mangurkap ngina le ¹³ nane bret baten nu kilmba sambe 12 ligneninginaig.

¹⁴ Tango pino nu wam kitek sangrinu kina ta kangermba sakinaig: Tuan tango sungo pro wam tuku sakinaig ta noten nginaig. ¹⁵ Tanaka saka nane san gri tinga Yesus tumba nangine gabat sungo palmbim tuku bafunaig le nu katesemba tinga nune ndo tabe ande pongina.

*Yesus nu kule mbol mbol likina
(Mateus 14.22-23; Markus 6.45-52)*

¹⁶ Furiram nune dubiwanu tango ndek kule kualin tuku piyal kinaig. ¹⁷ Ka piyalnge furirna le Yesus nu nane tugum pro ndana le nane wan ponga Kaperneum kambim saka wan koika fando si kinaig.

¹⁸ Nane kumba minnaig le bubre tinga kule mbalo sugo sugo tinginaig. ¹⁹ Nane koika ka fando ngamu 6 kilomita tanan tinginaig le Yesus nu kule mbol mbol lika wan tugum ta kumba

minna le nane nu kanjermba kuru kuru n̄ayonaig.
²⁰ Tan̄anaig le nu nane san̄ingina: Tane kuru kuru ndakap. Te yen̄ge n̄gina le ²¹ nane pasa ta ismba wamdus iben̄ kinaig le nu wan̄ pon̄guwa n̄ga sanaig. Nu wan̄ pon̄gina le kile ndo wan̄ ma kambim bafuna ta mbol pron̄aig.

Nyamagan̄ tugusek

²² Mafena le nane kule kualin̄ sim̄nge minnaig mbal nane idusnaig: Kubele wan̄ ndindo minna le nu dubinaig tan̄go nan̄enge ndo wan̄ ta pon̄ga kinaig. Yesus nu nane ndon̄ kine ndakina n̄ga idusnaig. ²³ Tan̄amba idusmba minnaig le Tiberias mbal tuku wan̄ afu Yesus nu Kuate gare pasa samba bret n̄ingina le nyinaig ma ta mbol pro iben̄ kinaig. ²⁴ Iben̄ kinaig le nane tan̄ge minnaig mbal Yesus nun̄e dubiwanu mbal mine ndakinaig le kila pilmba nane ndek wan̄ kame ta pon̄ga Yesus sota Kaperneum kinaig.

²⁵ Nane kinaig ka Kaperneum̄nge Yesus kan̄gernaig sulumba sanaig: Tum Tan̄go, ne ginu te prowat n̄ga kusnanaig le ²⁶ nu nane san̄ingina: Ye sin̄ka tane satin̄get. Tane nyamagan̄ tin̄gen le marotin̄gina ta idusmba ye sotade. Ye man̄au san̄grinu ke liken le kan̄gerkinaig ta tuku tane ye sote ndakade. ²⁷ Nyamagan̄ kagagte ta tuku sota piro karen̄ ndakap. Nyamagan̄ n̄ayo ndan̄gate tuku ta sotap. Abo tugu minmba minam tuku nyamagan̄ ta ye Katesek Tan̄go yen̄ge tin̄gam̄ngit. Mam Kuate nu nyamagan̄ tan̄an̄ tin̄gam tuku ye nyu sina n̄gina.

²⁸ Tan̄akina le nane nu sanaig: Sine ame wam ke lika Kuate tuku piro kube n̄ga kusnanaig le ²⁹ nu

nane saniŋgina: Ye Kuatenŋe kukulyina taŋgo tane ye tuku son ŋgap. Kuate tuku piro ta not ŋgina.

³⁰ Nane ndek nu sanaig: Ne ame maŋau ka le sine ne tuku sanŋri kaŋgermba ne tuku son ŋgube. Ne ame wam kamŋgat. ³¹ O buk sine tuku wa mbuŋ kame nane ma baknu mbolŋge minnaig sulumba mana nyumba minnaig. Kuyar pasa nu teŋenmba sakate.

Nu agaŋ samba mbolŋge patikina le ndekinaig le nane nyinaig. *Kisim Bek 16.4,15*

Kuyar pasa nu taŋakate ŋginaig le ³² nu nane saniŋgina: Ye siŋka satinŋamŋgit. Moses nu nyamagaŋ niŋgina ta samba mbolok nyamagaŋ tugusek kuga. Yiŋe Mam nuŋge samba mbolok nyamagaŋ tugusek tiŋgit. ³³ Kuate tuku nyamagaŋ tugusek ta samba mbolŋge ndeka kilke mbol mbal abo tugu tiŋgit ŋgina.

³⁴ Taŋakina le nane ndek nu sanaig: Sunŋo, nyamagaŋ ta mara mara siŋga le nyube ŋginaig le ³⁵ nu nane saniŋgina: Abo maŋau tiŋgit tuku nyamagaŋ ta ye. Ima nu ye tugum prowa ta nu maŋ gubawe nda. Ima nu ye tuku son ŋguwa ta nu maŋ kule parawe nda. ³⁶ Ye buk satinŋgit not. Tane ye kaŋgeryade ta ye tuku son nda ŋgade. ³⁷ Mam nu taŋgo afu yiŋe mbal minam tuku madiniŋgit ta nane ye tugum prode. Ima nu ye tugum prowa ta ye siŋka nu pitaiwe nda. ³⁸ Ye samba mbolŋge ndeken ta yiŋe nzali dubiwam tuku pro ndawen. Kuate nu ye kukulyina le ye nu tuku nzali dubiwam tuku prowen. ³⁹ Nu tuku nzali ta teŋenmba. Nu nane madiniŋgit le ye tugum prode mbal ndindo ande ŋgisike nda. Ye kulatka min-

mba ma ma ait sunḡo mbolḡe ḡakmba maḡ kile-tidinḡamḡgit. ⁴⁰ Mam tuku nzali ta tenjenmba. Nane ye nu tuku Kiḡo kumuḡ ḡga son ḡgade mbal ḡakmba abo tugu ḡak minmba minamḡgaig. Ait sunḡo mbolḡe ye nane maḡ kile-tidinḡamḡgit ḡgina.

⁴¹ Yesus nu samba mbolḡe nyamagaḡ ndekina ta ye ḡgina le Zu mbal nane ismba gubra tumba nanḡine nanḡine sakinaig: ⁴² A ... nu ndaḡam saka samba mbolḡe ndeken ḡgate. Sine nu tuku ina mam kila. Nu Yosef tuku kiḡo nu Yesusḡe ḡginaig le ⁴³ nu nane saninḡina: Tane tanḡine tanḡine gubra pasa sa ndakap. ⁴⁴ Ande nuḡe wamdusmbi ye tugum prowam kumuḡ kuga. Mam nu ye kuku-lyina nuḡe afu wamdus ninḡuwa le ndo ye tugum prowam kumuḡ. Ait sunḡo mbolḡe ye nane kile-tidinḡamḡgit. ⁴⁵ Tuan tanḡo kame tenjenmba kuyarnaig: Kuate nu nane ḡakmba tumninḡamḡgat ḡga kuyarnaig. Ima nu Mam tuku pasa ismba kila pilit ta nu ye tugum prote. ⁴⁶ Ande nu Mam kaḡer ndate. Ye Kuate tugumḡe ndeken ta ye nu kaḡeren. ⁴⁷ Ye sinḡa satinḡamḡgit. Ima nu ye tuku son ḡgate ta nu abo tugu minmba minam tuku ḡak minit. ⁴⁸ Abo maḡau tinḡit tuku nyamagaḡ ta ye. ⁴⁹ Sinḡine mbuḡ nane ma baknu mbolḡe mana nyumba minnaig ma ma kume farnaig. ⁵⁰ Nyamagaḡ kise samba mbolḡe ndekina ḡga saket ta ande nu nyuwa ta nu kume nda. ⁵¹ Nyamagaḡ abo maḡau tinḡit ta samba mbolḡe ndekina ta ye. Ima nu agaḡ ta tumba nyuwa ta nu abo minmba minamḡgat. Nyamagaḡ sakit ta ye tuku ndem. Kilke mbol mbal tane abo ḡak minmba minam tuku ye yiḡe ndem tinḡamḡgit

ngina.

⁵² Kile Zu mbal nane munḡu kusnanga sakinaig: Nu ndanmba nuḡe ndem siḡuwa le nyamngig nga saka minnaig le ⁵³ nu ndek saningina: Ye siḡka satamngit. Ye Ndindo Katesek Tango tane ye tuku ndem ndare tumba nye ndakap ta tane abo tugusek kugatok. ⁵⁴ Ima nu ye tuku ndem ndare tumba nyate ta nu abo ḡak minmba minam tuku minit. Ait sunḡo mbolḡe ye nu maḡ te-tiwamngit. ⁵⁵ Ye tuku ndem te nyamaganḡ tugusek. Ye tuku ndare te kule tugusek. ⁵⁶ Ima nu ye tuku ndem ndare nyate ta nu ye ndonḡ sailkate le ye nu ndonḡ minet. ⁵⁷ Mam nu abo minmba minit nuḡe ye kukulyina. Nu minmba minit tukunu ye nu mbolḡe minmba minet. Tanamba ndo tanḡo ima nu ye tumba nyuwa ta nu ye mbolḡe abo ḡak minmba minamngat. ⁵⁸ Siḡgine mbuḡ nane aganḡ samba mbolḡe ndekina ta nyumba ma ma kume farnaig. Aganḡ ye saket te tanamba kuga. Ima nu aganḡ te tumba nyuwa ta nu abo ḡak minmba minamngat nga saningina.

⁵⁹ Yesus nu Kaperneum kusem wande sinamḡe nane pasa tumniḡmba minmba nu pasa ta kuklimba saningina le ⁶⁰ nu dubimba likinaig mbal gudommba nane pasa ta ismba sakinaig: Pasa te sine tuku wamdus piti sersingit. Sine isam mbulgig nginaig.

⁶¹ Nane gubra pasa yabu saka minnaig le nu katesemba nane saningina: Ye tuku pasa ta tuku tane wamdus pititingit? ⁶² Ye Ndindo Katesek Tango ye maḡ luka yiḡe minen tuku ma mbolambe ka le tane kanḡeryumba ye tuku ndanmba

idusamɲgaig. ⁶³ Ye abo maɲau tugusek sakit ta Tukul Guwanɲe tiɲgit. Kilke mbolok tuku aganɲge turtingam kumuɲ kuga. Pasa satinɲit ta Tukul Guwa tugumɲge prode. Pasa ta tane abo tam tuku ndin tumtingit ta tane afu son nda ɲgade ɲgina.

⁶⁴ Yesus nu buk tugu mbolɲge ima nu nu tuku son nda ɲginaig ima nu tuku kupet tanɲo mayok kaɲgat ta nu kila minna tukunu nu taɲakina sulumba ⁶⁵ sakina: Tane afu ye son nda ɲgade ta tuku ye buk teɲenmba satinɲit. Mam nu afu wamduɲ niɲguwa le ndo ye tugum prowam kumuɲ ɲgina.

⁶⁶ Nu taɲamba saka minna le nu dubinaig mbal gudommba ndek nu kusremba maɲ nu ndon li ndakinaig. ⁶⁷ Taɲanaig le Yesus nu nuɲe dubinaig tanɲo 12 ta kusnaniɲgina: Tane mata taɲamba ye kusreyam idusde e ɲgina le ⁶⁸ Simon Petrus nu ndek lafumba sana: Sunɲo, sine ne kusrenumba ima tugum kab. Ne ndo abo minmba minam tuku ndin sasiɲgam kumuɲ. ⁶⁹ Sine ne kila pileg. Ne Kuatenɲe madinina tanɲo ɲgina.

⁷⁰ Taɲakina le Yesus nu lafumba saniɲgina: Ye tane 12 maditiɲgen ta ande tane ɲgamukɲge nu bukla ɲayonu ɲak ɲgina. ⁷¹ Yesus nu Yudas Iskariotnu Simon tuku kiɲo ta tuku sakina. Ngumneɲga nu Yesus tuku kupet mayok kina.

7

Yesus maib kat nuɲe nane nu talanaig

¹ Kile Yesus nu Galilea ma tugu mbol kine promba lika minna. Yudea mbal nane nu balewam saka minnaig tukunu nu Yudea ma mbol nda kina. ² Nu Galileanɲe minna le Zu mbal nane

baibai patika pagumba nyam tuku ait patukina le
³ Yesus tuku maib kat nuṅe nu sanaig: Ne tiṅga Yudea ma tugu mbol kaye. Kumba ka tanṅe ne tenṅe maṅau kate taṅamba ka le ne dubinade mbal kaṅgerwaig. ⁴ Ande nu nuṅe nyu mayok kuwa ṅga iduste ta nu kuirka piro ndakate. Ne maṅau sanṅrinu ke likate ta taṅgo am mbolṅge ka le nane kaṅgerkuwaig ṅginaig. ⁵ Nuṅe maib kat nuṅe mata nu tuku son nda ṅga taṅamba sakinaig.

⁶ Kile Yesus nu nane sanṅgina: Mara ṅakmba tane mbumba kambim tuku ait. Ye tuku ait kile.
⁷ Kilke mbol mbal nane tane kasur ndatiṅgig. Ye nane tuku maṅau ṅaigonu kile-mayokka saket ta tuku nane ye kasuryade. ⁸ Tane tiṅga pagumba nye ta tuku mbumba kape. Ye kine nda. Ye tuku ait kile ṅgina. ⁹ Taṅamba saka nu Galileanṅe minna.

Yesus nu pagumba nye ta mbol kina

¹⁰ Maib kat nuṅe pagumba nye ta tuku mbumba kinaig le nu minna ma ma kuirkuirka mbumba kina. ¹¹ Pagumba nye ta mbolṅge Zu gabat mbal nane naṅgine naṅgine muṅgu kusnaṅga Yesus sota nu anṅge minit ṅga saka minnaig.

¹² Maṅgur sunṅo ta sinamṅge afu sisu-sasuka sakinaig: Nu taṅgo mayenu ṅginaig le nane afu ndek sakinaig: Kuga. Nu taṅgo didik farmba wam ṅaigonu tumniṅgit tuku ṅginaig. ¹³ Nane Zu gabat tuku kuru-kuruka pasa te-mayokmba sa ndaki-naig.

¹⁴ Pagumba nye ta ait keṅmba kina le Yesus nu kusem wande sunṅo sinam kumba pasa kuklimba tumniṅmba minna. ¹⁵ Minna le Zu gabat afu nu tuku pasa isnaig sulumba nane pirerek

purka sakinaig: i ... Nu ndanmba kila ta tina. Nu skul sungo mbolnge minyo ndakina nga sakinaig. ¹⁶ Tanakinaig le nu ndek lafumba saningina: Pasa tumtinget te yije wamdusmbi kuga. Kuatenge ye kukulyina le ye nu tuku wamdus tane sattinget. ¹⁷ Ande nu Kuate tuku nzali dubiwam iduste ta ye yije wamdusmbi ko Kuate tuku wamdusmbi pasa tumtinget te nu kila palmbim kumu. ¹⁸ Ande nu nuje wamdusmbi pasa kuklite ta nu nuje nyu mbol kuwa nga pasa kuklite. Ande nu nuje sungo tuku nyu mbol kuwa nga pasa kuklite ta nu tugusek. Nu yabri kugatok. ¹⁹ Moses nu tukul pasa tingina. Ata. Tane tukul ta dubikade e? Tane ye baleyam tuku ndin sotade nga saningina.

²⁰ Tanakina le nane nu lafumba sanaig: A ... ne bukla nak nginngankate. Ima ne balenam sakate nginaig le ²¹ nu nane saningina: Ye manau ande ken le tane wamdus piti tinaig. ²² Kiyo tuku ngaro pikam tuku manau Mosesnge sine singina. Moses pro ndana le singine mbunnge manau ta tugu pilnaig. Moses ait sattingina ta kusem ait mbolnge ait kumungate ta tane kusem mbolnge kiyo tuku ngaro pikig. ²³ Tane Moses tuku tukul luka ndawam tuku nga kusem ait mbolnge mata kiyo tuku ngaro pikig. Ndanam saka tane ye kusem ait mbolnge tango ande tuku ngarosu wakeiwen le ye tuku gubra pilig. ²⁴ Tane ammbi ndo tango pile ndangap. Tango tuku tugu kangermba pilengap ngina.

²⁵ Kile Yerusalem mbal afu sakinaig: Tango balewam sakade ta noten. ²⁶ Nu kilimnge pasa saka minit le gabat kame nu peu ndade? Nu

siŋka Kuatenge madina ta gabat mbal kila pilnaig inde ŋginaig le ²⁷ nane afu sakinaig: Tango te tuku tumbran tuguk sine kila. Kristus prowa le nu aninge prote ta sine gilai minamngig nga sakinaig.

²⁸ Yesus nu ndek kusem wande sungo sinamnge pasa kuklimba sakina: Tane ye tuku tumbran tuguk ye turmba kila nga idusde e? Ye yiŋe wamdusmbi pro ndawen. Kuate nu ye kukulyina ta nu tugusek. Tane nu gilai. ²⁹ Ye nu tugumnge prowen tukunu ye nu kila minet. Nunge ye kukulyina ngina. ³⁰ Tanaka sakina le nane ndek nu biye tiwam tuku ta biye ti ndanaig. Nu kumam tuku ait kile. Nane puram kumuŋ kuga.

³¹ Tango pino gudomma nu tuku son ŋginaig sulumba sakinaig: Ande prowam tuku sakinaig ta not. Tango wam ke likate te liwam kumuŋ kuga. Nu Kristus ŋginaig.

³² Tango pino nane tanamba sisu-sasuka sakinaig le Farisi mbal isnaig sulumba nane pris gabat mbal ndoŋ kusem wande tuku polis afu kukulniŋginaig le Yesus biye tiwam kinaig le ³³ nu ndek sakina: Ye ait fagnu tane ndoŋ mini sulumba ye maŋ luka Kuate nu ye kukulyina ta nu tugum kaŋgit. ³⁴ Tane ye sotap ta ye kaŋgerye nda. Ye ka minamngit ma ta tane ye tugum prowam kumuŋ kuga ngina le ³⁵ Zu mbal nane ndek nanŋine nanŋine sakinaig: Nu animbi kuwa le sine nu sota kaŋgere nda. Nu kasomok ma mbol kumba Zu mbal afu Grik ngamuknge minig nane ndoŋ minmba Grik mbal pasa kuklimba tumningam sakate e? ³⁶ Nu ndaŋam teŋenmba sakate: Tane ye sotap ta ye kaŋgerye nda. Ye ka ma minamngit ta tane ye

tugum prowam kumuŋ kuga ŋgate. Pasa tugunu te ndaŋmba tuku ŋginaig.

Kule tugusek

³⁷ Pagumba nye ta tukulam tuku ait sunŋo mbolŋge Yesus nu tinŋa wi kuenŋka sakina: Ima nu kule parawa kande ye tugum promba kule tumba nyuwa. ³⁸ Ima nu ye kumuŋ ŋga ye tuku sanŋri tomba tinŋate ta Kuate tuku pasa sakate taŋamba kule abo ŋak nu tuku ŋgamunŋal sinamŋge bulbulmba minmba minamŋgat ŋgina. ³⁹ Yesus nu taŋamba sakina ta nu Tukul Guwa tuku sakina. Nane nu tuku son ŋginaig mbal Tukul Guwa tam tuku minnaig. Sakina ait mbolŋge Yesus nu sanŋri kilŋa sunŋo nda tina tukunu Tukul Guwa nu nde ndakina.

⁴⁰ Nane pasa ta isnaig sulumba afu sakinaig: Tuan taŋgo ande prowam tuku sakinaig ta not ŋginaig le ⁴¹ afu ndek sakinaig: Nu Kuatenŋge madina taŋgo ŋginaig. Taŋakinaig le nane afu ndek sakinaig: Kuga. Kristus nu Galileanŋge prowe nda. ⁴² Nu David tuku ndare mbolŋge nu minna tuku ma Betlehemŋge prowamŋgat. Kuate tuku pasa taŋakate ŋginaig. ⁴³ Taŋamba nane wamduŋ pur yimyam kinaig sulumba ⁴⁴ afu nu biye tiwam tuku ta biye ti ndanaig.

Zu gabat mbal nane Yesus talanaig

⁴⁵ Polis mbal luka Farisi le pris gabat tugum pronaig le sakinaig: Ndaŋam tane nu tumba pro ndawaig ŋginaig le ⁴⁶ polis mbal lafumba sanŋginaig: Nu tuku pasa sanŋrinu. Sine taŋaŋ taŋgo ande pasa sanŋrinu sakina le ise ndakigenŋ ŋginaig. ⁴⁷ Taŋakinaig le Farisi mbal ndek nane

saninginaig: A ... nu tane yabritingat le tane mata nu tuku son n̄gaig e? ⁴⁸ Sine Farisi ko gabat ande nu tuku son n̄gate le kan̄ger ndade tae. ⁴⁹ Ake mbal nane nu tuku son n̄gade ta nane tukul pasa gilai. Nane ma n̄ayo mbol kambim tuku minig n̄ga sakinaig.

⁵⁰ Kile nane tuku ande Nikodemus nu o buk furir Yesus tugum prona ta nun̄ge tin̄ga sakina: ⁵¹ Sine sin̄gine tukul dubimba tan̄go ake pitaiwam kumuñ kuga. Nu tuku pasa ismba nu tuku mañau kan̄germba ndo lafunu tambim kumuñ n̄gina le ⁵² nane ndek nu sanaig: Ne mata Galileanu yamban tan̄go kande. Ne kuyar pasa bur mayewa sulumba kila pale. Galileange tuan tan̄go ande prowe nda n̄ga sanaig.

⁵³ Tan̄amba nane n̄akmba sili-silimba nan̄gine wande mbol kine likinaig.

8

*Pino ande unekina le tumba Yesus tugum pron-
aig*

¹ Nane n̄akmba sili-silimba nan̄gine wande mbol kine likinaig le Yesus nu Olif tabe mbol kina.

² Mafena le maratukuk tin̄ga nu ndeka kusem wande sun̄go sinam kina. Kina le nane gu-dommba nu tugum pronaig le nu pasa kuklimba tumniñmba minna.

³ Tan̄amba minna le Farisi kusem pasa bitekn̄ganu mbal ndon̄ pino ande tan̄go kuayarna le kan̄germba nu tumba pro nane n̄gamukn̄ge tetimba Yesus sanaig: ⁴ Tum Tan̄go, pino te tan̄go ande ndon̄ minat le kan̄gergig. ⁵ Moses tuku tukul

mbolŋge ande taŋawa kande ndamembi balewap ŋga sakate. Ne pino te tuku ndaŋmba iduste ŋga kusnanaig. ⁶ Nane nu pasa ande mbarwa le nu tumba pasa mbolŋge palmbim tuku nu tagonaig.

Kile Yesus nu minyoka wai tokmbi kilke mbolŋge kuyarmba minna. ⁷ Kuyarmba minna le nane nu kusna-kusnamba minnaig le nu tiŋga sakina: ⁸ Ima nu tane ŋgamukŋge mbar kugatok ndeta nuŋge ambonga ndame tumba pino te katwa ŋgina. Taŋaka sakina sulumba nu maŋ minyoka kilke mbolŋge kuyarmba minna.

⁹ Nane pasa ta ismba taŋgo mage mage nane kua kinaig le nane afu ŋgumnŋga nduik nduik sili-silinaig. Pino ta nuŋe ndo Yesus tugumŋge tiŋ minna le ¹⁰ nu tiŋga nu kusnana: Nane animbi kagig. Ande nu une lafunu tanmbim tuku mine ndakate e ŋga kusnana le ¹¹ nu ndek sakina: Sunŋgo, ande mine ndakate ŋgina le nu sana: Ye mata ne une lafunu tanmbim idus ndawet. Ne luka kumba maŋ une ndaka ŋga sana.

Kilke te tuku bulu

¹² Yesus nu maŋ taŋgo pino saninŋina: Ye kilke te tuku bulu. Taŋgo pino kilŋaniŋget. Ande ye dubiyuwa ta nuŋe mine ta bulu ŋak. Nu ma make sinamŋge mine nda ŋgina.

¹³ Taŋakina le Farisi mbal nu sanaig: Ne naŋe mironŋ naŋe tugu kuklite ta ne yabri pasa ndo sakate tae ŋginaig le ¹⁴ nu ndek nane saninŋina: Ye aninŋe prowen maŋ animbi kaŋgit ta ye kila. Ta tuku ye yiŋe mironŋ tuku sanu kumuŋ. Tane ye aninŋe prowen maŋ animbi kaŋgit ta tane gilai minig. ¹⁵ Tane taŋgo tuku wamduŋmbi ndo ye

pileyade. Ye tanjamba ande pile ndawet. ¹⁶ Ye ande pilewam idusmba ta yiŋe wamdusmbi ndo kuga. Kuate nu ye kukulyina ta ye nu ndoŋ wamdu ulendi tanjo pileningek. Ta tuku ye kumumbi pileningam kumuŋ. ¹⁷ Tukul pasa nu sakate: Tanjo armba nale pasa ndui ta ndo sakade ta son pasa ŋgade. ¹⁸ Ye yiŋe Mam nu ye kukulyina nu ndoŋ yiŋe tugu kukliwek ta son pasa ndo ŋgina. ¹⁹ Tanjaka saningina le nane ndek nu kusnanaig: Ne Mam naŋe aning minit ŋga kusnanaig le nu sakina: Tane ye tuku Mam gilai. Tane ye mata gilai minig. Tane ye kila kande ye tuku Mam mata kila minig kande ŋga saningina.

²⁰ Yesus nu kusem wande sinam tanje ndametiŋ patikade ma mbolŋge pasa ta kuklimba minna le afu nu biye tiwam tuku ta biye ti ndanaig. Nu kumam tuku ait kile.

Yesus nu samba tumbraŋ tuku saningina

²¹ Yesus nu maŋ pasa tuturmba saningina: Ye ka le tane ye sotete pisenga tanjine une ta ŋak minmba kumamŋgaig. Ye kaŋgit ma ta tane prowam kumuŋ kuga ŋgina le ²² Zu mbal ndek nanjine nanjine sakinaig: Nuŋe ŋgarosu balewamŋgat inde. Ta tuku ye kaŋgit ma ta tane prowam kumuŋ kuga ŋga sakat ŋginaig.

²³ Tanjakinaiŋ le nu nane saningina: Tane ibeŋ tekok mbal. Ye mbol ambekok. Tane kilke tekok. Ye kilke tekok kuga. ²⁴ Ta tuku ye satinŋit. Tane une ŋak minmba kumamŋgaig. Tane yiŋe mironŋ tuku sakit ta son nda ŋgap ta tane siŋka une ŋak minmba kumamŋgaig ŋgina.

²⁵ Tanjakina le nane ndek nu kusnanaig: Ne ima nginaig le nu nane saningina: Ye abo abo yiŋe mironj tuku saka minet ta not. ²⁶ Ye tane tuku mbar tuku pasa sunjgomba njak minet ta ye sa ndaket. Ande nu ye kukulyina nu tugumŋge pasa ten ta ndo ye satinjet. Pasa ta tugusek ngina.

²⁷ Nu tanjamba Mam Kuate tuku sakina ta nane katese ndanaig. ²⁸ Ta tuku Yesus maŋ lato nane saningina: Tane ye Ndindo Katesek Tanjo ye tumba ail kazrai mbolŋge palmbimŋgaig. Ait ta kugawa le o son ta nuŋge ngamŋgaig. Ye yiŋe wamduŋmbi pasa afu sa ndaket. Mamŋge tumyina ta ndo saket ta tane katesewamŋgaig. ²⁹ Ande nu kukulyina ye nu tuku nzali ndo dubiwet. Ta tuku nu ye kusre ndayumba ye ndon minmba minit nja sakina.

³⁰ Nu tanjamba saka minna le nane gudommba nu tuku son nginaig.

Yesus nu Zu mbal ndon kualeyaukinaig

³¹ Yesus nu Zu mbal afu nu tuku son nginaig ta teŋenmba saningina: Tane ye tuku pasa ismba kumumba kap ta tane sinjka ye dubiyanu tanjo mayok kanjgaig. ³² Tane pasa tugusek kila palpe le pasa tanje tane tuku muskil kile-tidŋge tinjamngat ngina.

³³ Tanjakina le nane ndek sakinaig: Sine Abraham tuku mbuŋ mineg. Sine nane afu kumnemŋge ndalekanu tanjaŋ mine ndakeg. Ne ndanjaŋ saka sine tuku muskil kile-tidŋge sinjam tuku sakate nginaig le ³⁴ nu maŋ lato saningina: Ye sinjka satinjamngit. Ima nu unekate ta nu une maŋau kumnemŋge ndalekanu tanjaŋ minit.

³⁵ Piro tanjo nu nuje sunjo tuku wandeknje mara mara mine ndakate. Kiŋo nu mam nuje tuku wande mbolnje mara mara minit. ³⁶ Ata. Ye Kuate tuku Kiŋo ye tane tuku muskil kile-tidingi ta tane muskil kile-tidi mayewamnjaig. ³⁷ Tane Abraham tuku mbuŋ ŋgade ta ye kila ta tane ye tuku pasa isig ta tane tuku ŋgamunjal sinam kine ndakate tukunu tane ye baleyam sakade. ³⁸ Ye yiŋe Mam tugumnje maŋau kaŋgerke liken ta sake liket. Tane tanjine mamnje maŋau tumtingit ta kade ŋgina.

³⁹ Tanjakina le nane nu sanaig: Sine tuku mam Abraham ŋginaig le nu nane saningina: Tane Abraham tuku kiŋo kame kande Abraham tuku maŋau dubide kande. ⁴⁰ Ye pasa tugusek Kuate tugumnje ismba pro satinjet le tane ye baleyam sakade. Abraham nu maŋau tanjaŋ ke ndakina. ⁴¹ Tane tanjine mam tuku maŋau te-purde ŋgina le nane nu sanaig: i ... Sine ndinje kile-pati ndakinaig. Sijine Mam ndindo nu Kuate ŋginaig.

⁴² Kile Yesus nu ndek saningina: Ye Kuate tugumnje minen sulumba te prowen. Yiŋe wamdusmbi kuga. Nunje ye kukulyina. Kuate nu tane tuku Mam kande tane ye tuku mata kume purde kande. ⁴³ Ye pasa kile-mayokket te tane isam mbulmba kilba tukulde. Ta tuku tane katese ndade. ⁴⁴ Tanjine mam Satan. Tane nu tuku nzali ndo dubiwamidusde. Nu abo abo tanjo bale farna tanjamba kile minit. Nu wamdus tugusek kugatok tukunu nu maŋau tugusek ŋakmba pitaikate. Nu mane tanjo. Nu yabri maŋau miro. Ta tuku nu yabri wam ndo te-mayokam kumuŋ. ⁴⁵ Tane tanjine mam tuku maŋau ŋak minig sulumba ye pasa tugusek satinjet ta tane son ŋgam fugude.

⁴⁶ Tane tuku ande ye tuku mbar ande kanjermba sanu kumuŋ kuga. Ye tane pasa tugusek satinjet ta tane ndaŋam tuku son nda ŋgade. ⁴⁷ Kuate tuku kiŋo kame nane nu tuku pasa isig. Tane nu tuku kiŋo kame mine ndakade tukunu nu tuku pasa ise ndakade ŋgina.

⁴⁸ Taŋakina le Zu mbal nane ndek nu sanaig: Ne Samaria yamban bukla ŋayonu ŋak ŋgeg ta sine kumumbi sakeg ŋginaig le ⁴⁹ nu nane saninŋina: Ye bukla ŋak kuga. Ye Mam tuku nyu te-dunjet le tane ye tuku nyu te-ibenje. ⁵⁰ Ye yiŋe nyu mbol kuwa ŋga idus ndawet. Kuate nu ye tuku nyu mbol kuwa ŋga sakate. Nu taŋgo ŋakmba kumumbi pileninŋit. ⁵¹ Ye siŋka satinŋamŋit. Ima nu ye tuku pasa dubimba minwa ta nu kume nda ŋgina.

⁵² Kile Zu mbal nane ndek sakinaig: i ... Abraham tuan taŋgo ŋakmba kume likinaig ta ne sakate: Ima nu ye tuku pasa dubimba minwa ta nu kume nda ŋgate. Ta tuku kile sine kila pileg. Ne bukla ŋak. ⁵³ Sine tuku mbuŋ suŋgo Abraham ne nu liwanu ŋga iduste? Abraham tuan taŋgo ŋakmba kume likinaig. Ne ima le nane nyu te-dungate ŋginaig le ⁵⁴ nu ndek saninŋina: Ye yiŋe mironj yiŋe nyu payam ndaket. Yiŋe Mam nunge ye tuku nyu te-dungate. Tane nu sine tuku Mbara Suŋgo ŋgade ta ⁵⁵ tane nu gilai. Tane nu kila ŋgade ta tane yabri taŋgo ndo. Ye nu kila ŋget ta tane yabri pasa sakade taŋamba kuga. Ye siŋka nu kila minmba nu tuku pasa dubiwet. ⁵⁶ Siŋgine mbuŋ Abraham nu o buk ye prowam tuku ait ismba nu gare-gareka tairŋga minna. Nu ye tuku ait kanjermba gare suŋgo tina ŋga saninŋina.

⁵⁷ Tanjakina le Zu mbal ndek nu sanaig: i ... Ne yar 50 mine ndakate. Ne Abraham kanđeranu nga sakate e nginaig le ⁵⁸ nu ndek nane saningina: Ye sinjka satinjamngit. Abraham pro ndana le ye minmba minen kile minet nga saningina.

⁵⁹ Tanjakina le nane ndek ndame kilmba nu balewam bafunaig le nu nuje ngaro kuirkuirka tumba kusem wande kusremba kina.

9

Yesus nu tanjo am tukulok wakeina

¹ Yesus nane ndin dubimba kinaig ka tanjo ande nu am tukulok ina sinamnge prona ta kanđeranaig.

² Kanđermba nuje dubiwanu tanjo Yesus kusnanaig: Tum Tanjo, imanje unekina le nu am tukulok prona. Ina mam nujenge e ko nuje mironj e nga kusnanaig le ³ nu ndek nane saningina: Ina mam nuje tuku une ko nuje une tanje am tukul ndana. Kuate tuku sanjri nu mbolnge mayok kambim tuku nu am tukulok minit. ⁴ Kile mafen minitmbi ye Kuatenge kukulyina ta sine nu tuku piro kube. Mine minemba furirwa le sine njakmba pirokam kumuŋ kuga. ⁵ Ye kilke te mbolnge minmba kilke te kiljawet tuku bulu ngina.

⁶ Nu tanjaka sakina sulumba kilke mbol nguspeka ruga wakeimba tumba tanjo ta am mbolnge pilna sulumba nu sana: ⁷ Ne kumba Siloam kule kualinj mbolnge am minyanja ngina. (Siloam nyu ta tugunu Kukulna). Tanjamba kukulna le nu ndek kumba am minyanja mambil mayemba luka prona.

⁸ Nu prona le nu tuku tumbranj tuma nane afu turmba nu buk aganj ndende yabanjka minna

le kanğernaig ta ndek sakinaig: i ... Ande buk agañ ndende yabaŋka minna nuŋge inde ŋginaig le ⁹ nane afu sakinaig: Au. Nuŋge ŋginaig le afu saki-naig: Kuga. Taŋgo ande nu suk ŋginaig. Taŋakinaig le nu nane saniŋgina: Sakade not. Ye nuŋge ŋgina le ¹⁰ nane ndek nu kusnanaig: i ... Ne ndaŋat le am mayekat ŋginaig le ¹¹ nu lafumba sakina: Taŋgo ande nyunu Yesus nuŋge ruga wakeimba ye tuku am mbolŋge pilmba sayat: Ne ka Siloam kule kualin mbolŋge am minyaŋga ŋgat. Ye ka am minyaŋgit le ye am maraŋgat ŋgina le ¹² nane nu kusnanaig: Nu aninŋe minit ŋginaig le nu ndek saniŋgina: Iyo. Ye gilai ŋgina.

¹³⁻¹⁴ Yesus nu ruga wakeimba am maraŋge tuna ta kusem ait le nane afu taŋgo buk am tukulok minna ta tumba Farisi mbal tugum pronaig le ¹⁵ nane mata nu kusnanaig: Ne ndaŋat le am mayekat ŋginaig le nu saniŋgina: Nu ruga wakeimba ye tuku am mbolŋge palet le ye ka am minyaŋgit le kile mambilet ŋgina. ¹⁶ Taŋakina le Farisi mbal afu sakinaig: Taŋgo ta kusem ait tukul lukamba nu mabte ndakate. Kuatenŋe nu kukul ndana ŋginaig le nane afu teŋenmba sakinaig: Kuga. Nu taŋgo ŋayonu kande nu maŋau saŋgrinu taŋamba kam kumuŋ kuga kande ŋginaig. Nane taŋamba pur yimyam kinaig. ¹⁷ Taŋamba nane maŋ taŋgo am mayekina ta kusnanaig: Taŋgo ta tuku ne ndaŋmba iduste ŋginaig le nu saniŋgina: Nu tuan taŋgo ande ŋgina.

¹⁸ Zu gabat mbal taŋgo ta ina sinamŋge am tukulok prona le kile mayekina ta son nda ŋga nu tuku ina mam wika kusnanikinaig: ¹⁹⁻²⁰ Tale

kiŋo ande am tukulok te-palmbinu ŋga saka minik ta noten e ŋginaig le nale lafumba sakinaik: Am tukulok te-pilkenj ta not ŋginaik. Tanjakinaik le nane ndek sanikinaig: Nu ndaŋat le am mayekat ŋga kusnanikinaig le nale ndek sakinaik: ²¹ Iyo. Sile gilai. Nu sunġokanu. Nu kusnawap. Nu ndaŋat le am mayekat ko imanġe nu am wakeiwe tawet ta nuŋe sakuwa le isap ŋginaik. ²² Nale Zu mbal tuku kuru-kurukinaik sulumba taŋamba saninġinaik. Ta ndaŋam? Zu gabat mbal nane pasa ande buk katmba ima nu Yesus nu Kuatenġe madina taŋgo ŋguwa kande nu kusem wandekŋge pitaimba nu tukulbe ŋginaig. ²³ Wam ta tuku nale sakinaik: Nu sunġokanu. Nu kusnawap ŋginaik.

²⁴ Kile nane maŋ taŋgo am mayekina ta te yale ŋga sanaig: Taŋgo ta ŋayonu ta sine kila. Ne Kuate am mbolŋge sinġa son pasa saka ŋginaig le ²⁵ nu ndek sakina: Nu ŋayonu e ko mayenu e ta ye gilai. Wam ande ye mbolŋge kat ta ndo ye kila. Ye buk am tukulok minen ta kile ye mambilet ŋgina.

²⁶ Tanjakina le nane maŋ nu kusnanaig: Nu ne ndaŋnat? Nu ame wam kat le ne am mayekat ŋga kusnanaig le ²⁷ nu lafumba saninġina: A ... ye buk satinġit le tane isaig. Ndaŋam saka maŋ lato isam tuku kusnaŋgade. Tane mata nu dubiwanu taŋgo minam idusde e ŋgina le ²⁸ nane ndek gubra tumba nu tumail panmba sanaig: A ... ne nu dubiwanu taŋgo. Sine Moses ndo dubiweg. ²⁹ Kuate nu Moses ndoŋ pasatina ta sine kila. Taŋgo te aninġe prona ta sine gilai ŋginaig le ³⁰ nu pasa lafumba saninġina: i ... Nu ye tuku am wakeiwe sat ta ndaŋam nu aninġe prona ta tane gilai ŋgade. ³¹ Nu tuku maŋau

ta kilimok. Kuate nu tanjo njonu ise ndakate. Ande nu Kuate mbarinmba nu tuku nzali dubite le ndo Kuate nu tuku yaban pasa isit le wam sangrinu kate. ³² Ande nu ina sinamnge am tukulok prona le andenje nu tuku am maranje tuna nga sakade le ise ndakeg. ³³ Tanjo ta nu Kuatenje kukul ndana kande manau tajan inum kam kumun kuga kande ngina. ³⁴ Tanjakina le nane gubra tumba sanaig: Yoi. Ne ina sinamnge une njak te-pilnaik. Ne sine gabat kame wam pagukam iduste e nga nane tanjo ta kusem wandeknje pitainaig le mayok kina.

³⁵ Tanjo pitainaig le mayok kina ta Yesus nu ismba tanjo ta sota kanjerna sulumba nu sana: Ne Katesek Tanjo Ndindo ta tuku ne son ngate e ngina le ³⁶ nu ndek nu sana: Sunjo, ne ima tuku sakate. Tanjo ta saya le isi sulumba ye nu tuku son nji nga sana. ³⁷ Tanjakina le nu ndek sana: Ne buk nu kanjerat. Ye ne ndon pasatet te ye nunje ngina le ³⁸ nu ndek sana: O Sunjo, ye ne tuku son njet nga nu tugumnje dagol tidrongina.

³⁹ Kile Yesus nu tejenmba sakina: Nane am tukulok mbal mambilam tuku mambilde mbal am tukulkam tuku ye tanjo tanjamba pilengam kilke te mbol prowen ngina le ⁴⁰ Farisi mbal afu tanje minnaig ta pasa ta ismba sanaig: i ... Ne sine mata am tukulkanu nga iduste e nginaig le ⁴¹ nu nane saningina: Tane am tukulkanu minig kande une tuku pa tane mbolnje mine ndakate kande. Tane sine am maranganu mineg ngade tukunu tane pa tam tuku minig ngina.

Sipsip kulat tango mayenu

¹ Ye siŋka satingamŋgit. Ande nu sipsip tuku malanġa sinam nda kumba nu fonde poŋga sinam kinit ta nu kuayar tango ndo. ² Ande nu malanġa kumam sinam kinit ta nu sipsip tuku kulat tango. ³ Nu prote le malanġa kulat tango malanġa talke tuwit. Nu sinam kinit le nuŋe sipsip nu tuku ŋin tugu katesemba nu kila pilig. Nu nuŋe sipsip tuku nyu yimyam wike lika kilmba kile-mayokka kinit. ⁴ Nu nuŋe sipsip ŋakmba kile-mayokkate sulumba nu ambonġa kinit le nane nu tuku ŋin tugu kila tukunu nu dubimba kinig. ⁵ Tango kisenġe pro wikuwa ta nane nu dubiwe nda. Nane nu tuku ŋin tugu gilai tukunu nane nu ram kua kanġaig ŋgina. ⁶ Yesus nu yaba pasa ta saninġina ta nane tugunu katese ndanaig.

⁷ Katese ndanaig le nu te-mayokmba saninġina: Ye siŋka satingamŋgit. Sipsip tuku malanġa ta ye. ⁸ Ambonġa pronaig mbal ta nane ŋakmba kuayar tango ndo. Sipsip nane tuku pasa ise ndakinaig. ⁹ Ye ndo malanġa. Ande nu ye tugum tembi sinam kuwa ta nu ŋgisike nda. Nu mayok ka sinam ka nyamaganġ mayenu te-silika nyumba minamŋgat. ¹⁰ Kuayar tango nu sipsip kuayarmba bale farmba ŋaigo siglikam tuku ndo prote. Ye nane abo tugu kitek lato lato tumba gare sunġo ŋak minwaig ŋga ye prowen.

¹¹ Ye sipsip kulat tango mayenu. Sipsip kulat tango mayenu sipsip mine mayewaig ŋga nu kumam tuku kuru kuru ndakate. ¹² Ande nu sipsip miro tango kuga ta nu ndametiŋ kilam tuku ndo sipsip kulatkate. Age ŋguikok prote le nu sipsip

kusreka kua kinit le age tanje nane bige tidin gate le nane pururumba sili-silide. ¹³ Nu ndametin kilam tuku ndo sipsip kulatkate sulumba nu sipsip sunjomba idus ndaningit. ¹⁴⁻¹⁵ Ye sipsip kulat tanjo mayenu. Mam nu ye kila minit le ye nu kila minet. Tanjamba ndo ye yije sipsip kila minet le nane ye kila minig. Ye nane mine mayewam tuku ye yije ngarosu mape ndamba kumamngit.

¹⁶ Yije sipsip gudommba fonde te sinamnge mine ndakade. Ye nane mata kili le nane ye tuku nin tugu kila pilmba ye dubiyamngaig. Tanjamba nane kuasmbi ndindo tanjan minwaig le ye nane tuku kulat tanjo ndindo minamngit. ¹⁷ Ye yije ngarosu mape ndamba kumi sulumba manj abo tumba tingamngit. Ta tuku yije Mam nu ye tuku kume purte. ¹⁸ Ande nu nuje nzali dubimba ye baleyam kumun kuga. Ye yije nzali dubimba kumamngit. Ye sanjri njak minmba yije ngarosu kumam tuku palmbimngit. Kumi sulumba sanjri ndui ta tumba manj tingamngit. Yije Mam nu ye wam ta kam tuku nyu sina nga saningina.

¹⁹ Tanjaka saningina le Zu mbal nane pasa ta ismba manj wamdus pur yimyam kinaig. ²⁰ Afu gudommba ndek sakinaig: Nu bukla njak nginngankate. Tane nu tuku pasa ise ndakap nginaig le ²¹ nane afu ndek sakinaig: Tanjo bukla njak tanjamba pasatam kumun kuga. Bukla njayonunge tanjo am tukulok wakeiwam kumun kuga nginaig.

Zu mbal Yesus ngumnenaig

²² Yerusalemnge nane o buk kusem wande tuku malanga man talkinaig ta idusam tuku pagumba nye sungo mayok kina. Ait ta murke ait.

²³ Yesus nu kusem wande sungo tuku kawan ande nyunu Solomon ta mbolnge kine inumba minna le ²⁴ Zu mbal afu pro nu te-ngamumba kusnanaig: Ne Kuatenge madinina tango ndeta tugusemba saka le isbe. Sine isam tuku wamdus sulumba tairnga mineg nginaig le ²⁵ nu ndek lafumba saningina: Ye buk satingen ta tane son nda ngade. Ye Mam tuku nyu mbolnge wam ke liket piro kame tanje Mam nu ye kukulyina ta te-mayokde ta ²⁶ tane ye tuku sipsip kuga tukunu tane ye tuku son nda ngade. ²⁷ Ye tuku sipsip nane ye tuku nin tugu kila. Ye nane kila minet le nane ye dubiyade. ²⁸ Ye abo tugu minmba minam tuku ningi le nane sinja ngisike nda. Ande nu ye tugumnge nane bige tidinga kilam kumu kuga. ²⁹ Sipsip njakmba Mam nu ye tugumnge patikina le kulatka minet. Ande nu Mam tugumnge nane bige tidinga kilam kumu kuga. ³⁰ Sile Mam ndon ndindo ndo nga sakina.

³¹ Tanakina le Zu mbal nane man ndame kilmba nu balewam bafunaig le ³² nu ndek nane saningina: Ye Mam tuku sangrimbi manau magenu gudommba ke liket le kanjerkade. Ame manau njayonu ket le tane ye baleyam bafude nga saningina le ³³ nane nu sanaig: Sine ne wam magenu kate ta tuku ne balenam idus ndaweg. Ne tango ndo ta ne ye Kuate nga nu tuku nyu njayo silite nginaig.

³⁴ Nu ndek lafumba saningina: Kuyar pasa mbolnge Kuate nu tenenmba sakate. Tane mbara kame tana minig ngate. ³⁵ Sine kuyar pasa ande

te-siwam kumuŋ kuga. Kuate nu taŋamba nuŋe mbal afu pasa niŋgina le nane mbara taŋaŋ minig ŋgina. ³⁶ Ye ake taŋgo kuga. Kuatenge madiyumba kukulyina le kilke te mbol prowen. Ndaŋam saka ye Kuate tuku Kiŋo ŋget le Kuate tuku nyu ŋayo siliwanu ŋgade. ³⁷ Ye Mam Kuate tuku piro ndaket ŋga idusmba kande tane ye tuku son nda ŋgap. ³⁸ Ye nu tuku piro ket ŋga idusmba kande piro ket maŋau te ndo son ŋgap. Ta mbolŋge tane Mam nu ye ndoŋ minmba minit le ye nu ndoŋ minmba minet ta kila palmbimŋgaig ŋgina.

³⁹ Taŋaka sakina le kile nane nu maŋ biye tiwam tuku ta nu nane kusreka kua ka kina. ⁴⁰ Nu kina ka Yordan kule sim ka buk Yohanusŋge kule pi-si-ningina ma ta mbolŋge minna. ⁴¹ Tanŋe minna le nane gudommba nu tugum promba sakinaig: Yohanus nu maŋau saŋgrinu afu ke ndakina ta nu taŋgo te tuku sakina ta kumumbi sakina ŋginaig. ⁴² Taŋamba ma ta tuku mbal gudommba Yesus tuku son ŋginaig.

11

Lasarus nu kumna

¹ Betani taŋgo ande Lasarus nu guazeŋgina. Kulim kat nuŋe Maria le Marta. ² Maria nu buk gurenj tumba Yesus tuku kupe mbolŋge kutumba nuŋe gabat waŋembi saukina. Leu nuŋe Lasarus guazeŋgina. ³ Guazeŋgina le nuŋe kulim kat nuŋe ar ndek Yesus tuku pasa pilmba sakinaik: Sunŋgo, ande ne nu tuku kume purte ta nu guaze ŋak minit ŋga sanaik le ⁴ nu pasa ta ismba sakina: Guaze taŋge nu balewe nda. Kuate tuku nyu sunŋgo mbol

kuwa le wam ta mbolŋge ye Kuate tuku Kiŋo nyu sunŋo mayok kambim tuku guaze ta prona ŋgina.

⁵ Yesus nu Maria le Marta leu nakile Lasarus nu nane tuku kume pur sunŋo ŋak. ⁶ Nu Lasarus guazenŋgina pasa ta ismba minna ma ta mbolŋge maŋ ait armba tanŋe minna. ⁷ Mara armba kugana le nu nuŋe dubiwanu tanŋo saninŋina: Sine maŋ Yudea kab ŋgina le ⁸ nane nu sanaig: Tum Tanŋo, ailfu ndo Zu mbal ma ta mbolŋge ndamembi ne balenam bafunaig. Ndanam saka ne maŋ kambim sakate e ŋginaig le ⁹ nu ndek sakina: Maratukuk ka furiram ta mafen minit. Ande nu ki mbol likate ta nu bariŋgam kumuŋ kuga. Mafen tuku bulunŋe nu kilŋate. ¹⁰ Ande nu furir likate ta nu bulu kugatok tukunu bariŋgate ŋgina. ¹¹ Tanjaka sakina sulumba nu nane saninŋina: Sinŋine gulab Lasarus nu kinymba minit. Ye ka nu kuanewamŋgit ŋgina.

¹² Tanjakina le nuŋe dubiwanu tanŋo nane nu sanaig: Sunŋo, nu kinymba minit ndeta nu mayekamŋgat ŋginaig. ¹³ Yesus nu Lasarus kumna ta tuku nu kinymba minit ŋga saninŋina ta nane nu kinyat ŋga idusmba tanjamba sanaig. ¹⁴ Kile Yesus nu kilimok saninŋina: Lasarus kumna. ¹⁵ Ye nu tugum nda kan le nu kumna ta tuku ye piti ndayate. Tane ye tuku son ŋgap ŋga ye iduset. Kile sine nu tugum kab ŋgina.

¹⁶ Nu tanjamba sakina le Tomas mape nyu ande Didimus nu ndek Yesus dubinaig tanŋo afu saninŋina: Nu kumam kinit. Ariya. Sine kumba nu ndoŋ kumbe ŋgina.

Kumanu mbal abonŋa tinŋam tuku miro

¹⁷ Yesus nane Betani pronaig le nane Lasarus tumba ndame burok sinamnge pilnaig le ki bailkamba kugana ta kila sanaig. ¹⁸ Betani tumbran Yerusalem kambim tuku 3 kilomita tana ndin kuen kuga. ¹⁹ Zu mbal gudommaba Maria le Marta leu nakile kumna le wamodus kile-ibenkam tuku pro tanje minnaig.

²⁰ Marta nu Yesus ilmaba minna pasa isna sulumba nu tanga ka ndinnge Yesus kangerna le Maria nu wandeknge minna. ²¹ Marta nu Yesus sana: O Sungo, ne buk pro minna kande ye tuku leu kume ndakina kande. ²² Kile ait te mbolnge mata ne ame wam tuku Kuate yabana ta ne tanmbimngat ta ye kila ngina le ²³ nu lafumba sana: Leu nane nu man abonga tingamngat ngina le ²⁴ Marta ndek lafumba nu sana: Ait sungo mbolnge kumanu mbal jakmba tinguwaig le nu mata tingamngat ta ye kila ngina.

²⁵ Tanakina le nu ndek sana: Kumanu mbal abonga tanga tuku ta ye miro. Ande nu ye tuku sangri tomba tanga kumwa ta nu man abonga tingamngat. ²⁶ Ima nu abo minmba ye tuku sangri tomba tanga ta nu ngisike nda. Ye pasa sanet te ne son ngate e nga kusanana le ²⁷ nu ndek sana: O Sungo, ne Kuate tuku Kirjo ne Kristus. Ande nu kilke te mbol prowamngat nginaig ta ne ngina.

Yesus nu malmbikina

²⁸ Tanakina sulumba Marta nu tanga kumba ka maib nune Maria sinjindo sana: Tum Tanga pro ne ilwa nga sakat ngina le ²⁹ nu ismba pastinga nu sota kina.

³⁰ Yesus nu tumbran nda prona. Nu tumbran makembinge Marta ndon pasatinaik ma ta

mbolŋge minna. ³¹ Zu mbal nane wandekŋge Maria wamdus te-iberŋmba minnaig ta nu pastiŋga kina le nane nu mindesiŋ tugumŋge malmbinu kinit ŋga nu dubimba kinaig.

³² Maria nu Yesus tugum promba dagol tidronga sana: O Sungo, ne prona kande ye tuku leu kume ndakina kande ŋgina. ³³ Maria nu malmbikina le nu dubimba kinaig mbal ŋakmba malmbikinaig le Yesus nu nane kaŋgerka wamdus tatrakina le nu nane kusnaniŋgina: ³⁴ Tane aniŋge nu tumba pilnaig ŋga kusnaniŋgina le nane nu sanaig: Sungo, ne sine ŋak kumba ka kaŋgera ŋginaig le ³⁵ nu malmbikina.

³⁶ Taŋana le Zu mbal afu sakinaig: Ai si. Nu Lasarus tuku sungomba kume purte ŋginaig. ³⁷ Taŋakinaig le nane afu ndek sakinaig: Nu taŋgo am tukulok ta nu am maraŋge tuna. Ndaŋam tuku nu Lasarus te-ti ndana le nu kumna ŋga sakinaig.

Yesus nu Lasarus wikina le aboŋgina

³⁸ Kile Yesus nu maŋ wamdus tatrakina le nu kumba ka mindesiŋ pilnaig ma ndame burok ta tugum prona. Ndame sungo ande burok tukulanu minna. ³⁹ Kile Yesus nu ndek saniŋgina: Ndame talkap ŋgina le taŋgo kumna ta kulim nuŋe Marta nu ndek sana: Sungo, nu kumna le ki bailkamba kuganaig. Mindesiŋ te buk mundur kinit ŋgina le ⁴⁰ nu sana: Ye ne ame pasa sanit? Ne ye tuku saŋgri tomba tiŋga ta ne Kuate tuku saŋgri kaŋgeramŋgat ŋga sanit ŋgina. ⁴¹ Taŋakina le nane ndek ndame talkinaig le Yesus nu tandeka sakina: O Mam, ne ye tuku pasa isit tukunu ye ne gare pasa tinet. ⁴² Ne mara mara ye tuku pasa isit ta ye kila. Afu

minig te nenje ye kukulyina ta nane kila pilwaig nga ye pasa te sanet ngina.

⁴³ Tanjaka sake denpurmba nu wi kuenka sakina: Lasarus, ne tinga kilim kaye ngina le ⁴⁴ nu kumna tuku ta tinga mayok kina. Nane buk tawimbi kupe wai kusnaig sulumba tawi inum gabat songinaig ta njak tingina le Yesus ndek nane saningina: Tane kuminj kukliwap le nu kuwa ngina.

*Nane Yesus balewam tuku ndin sotinaig
(Mateus 26.1-5; Markus 14.1-2; Lukas 22.1-2)*

⁴⁵ Zu mbal Maria dubimba pronaig ta nane Yesus wam kina ta kanjermba nane gudommba nu tuku son nginaig le ⁴⁶ nane afu Farisi mbal tugum kumba Yesus wam kina ta kubeu ninginaig le ⁴⁷ Farisi mbal ndek kumba pris gabat mbal ndon gabat sugo sugo njakmba kile-manjurkinaig sulumba sakinaig: Sine kile ndanndanamngig? Nu manau kitek sangrinu gudommba ke likate. ⁴⁸ Sine nu mapebe le nu manau kumba minwa ta nane njakmba nu tuku son ngamngigaig. Tanjawaig ta Rom mbal sine Sesar kusrewanu nga pro kusem wande sunjo njayo silimba sine Israel njakmba bale faramngigaig nginaig.

⁴⁹ Tanjo sunjo ande nyunu Kaiafas nu yar ta mbolnje pris tuku gabat sunjo minna. Tanjo ta nu nane ngamuknje tinga saningina: Tane wam gilai mbal. ⁵⁰ Sine Israel tuku ma tumba tanjo ndindo kumwa ta maye. Tanjawa ta sine njakmba ngisike nda ngina. ⁵¹ Kaiafas nu tanakina ta nu nuje wamodus dubimba sa ndakina. Nu yar ta mbolnje pris gabat sunjo minna le Kuatenje nu wamodus tuna le nu dir pasa saningmba Yesus nu Israel njakmba

tuku nga kumamngat ngina. ⁵² Israel mbal ndo kuga. Nu Kuate tuku kinjo kame kilke tugu njakmba mbolnge kilwa le kuasmbi ndindo minwaig nga kumamngat.

⁵³ Ait ta mbolnge Zu gabat mbal nane tugu pilmba Yesus balewam tuku ndin sota minnaig. ⁵⁴ Ta tuku kile Yesus nu Zu am mbol li ndakina. Nu nuje dubiwanu mbal kilmba duje makembinge tumbran ande nyunu Efraim kinaig ka tanje minnaig.

⁵⁵ Zu mbal tuku pagumba nye sungo Pasowa ait patukina le tumbran fonfon tuku mbal gudommba Pasowa mayok nda kuwa le purfernu mayok kambim tuku nga Yerusalem kinaig. ⁵⁶ Nane pro Yesus sota kusem wande sungo sinam tanje nangine nangine munju kusnanga sakinaig: Tane ndanmba idusde. Nu prowamngat e ko prowe nda nga saka minnaig.

⁵⁷ Farisi nane pris gabat mbal ndon nane buk tango pino wam paguka saninginaig: Ande nu Yesus minit ma ta kila minmba kande nu sine sasinguwa le sine ka biye tibe nginaig.

12

*Maria Yesus tuku kupe mbolnge gurenj kutuna
(Mateus 26.6-13; Markus 14.3-9)*

¹ Pasowa tuku pagumba nye ait ta buk fagkina le Yesus nu man Lasarus kumna le te-tina tuku tumbran Betani kina. ² Ka tanje nane Yesus tuku pagunaig le Marta nu nyamaganj kutumba minna. Lasarus mata nane ndon isukusmba minna. ³ Isukusmba minnaig le Maria nu gurenj mayenu ande pitinu 500 gram tanjan piyanu o

mbolŋge ta tumba prona sulumba Yesus tuku kupe mbolŋge kutumba nuŋe gabat waŋembi kupe saukina le mundur mayenu wande ta kumuŋgina le ⁴ Yesus dubiwanu taŋgo ande Yudas Iskariotnu nu ŋgumneŋga Yesus tuku kupet mayok kina ta nuŋge sakina: ⁵ A ... ndaŋam saka gurenj ta tumba nane afu mbol nda piyana. Nu taŋana kande nu sonj 30 tunaig le sine sanzal mbal turkeg kande ŋgina. ⁶ Yudas nu sanzal mbal idusniŋmba pasa ta sa ndakina. Nuŋge naŋgine ndametiŋ kulatka afu kuayarmba minanu. Ta tuku nu sakina.

⁷ Kile Yesus nu ndek sana: Nu piti ser ndawa. Ye kume ndaket le nu amboŋga ye tuku mindesiŋ wakeiwanu taŋaŋ gurenj ta tumba ye pisneyat. ⁸ Sanzal mbal nane mara mara tane ŋgamukŋge minamŋgaig. Ye tane ndoŋ ait kuennu mine nda ŋgina.

Nane Lasarus balewam tuku pasa katnaig

⁹ Zu mbal gudommba nane Yesus minna ta ismba nu kaŋgeram pronaig. Nu ndo kaŋgeram pro ndanaig. Nane Lasarus kumna le Yesus nu te-tina ta turmba kaŋgeram pronaig. ¹⁰⁻¹¹ Yesus nu Lasarus te-tina le nane gudommba pris gabat mbal tuku pasa kusreka Yesus tuku son ŋga minnaig. Ta tuku pris mbal nane Lasarus mata balewam tuku pasa katnaig.

Yesus nu gabat sunjo taŋaŋ Yerusalem kina

(Mateus 21.1-11; Markus 11.1-11; Lukas 19.28-40)

¹² Mafena le Yesus nu mbumba Yerusalem prowam bafumba minna le taŋgo pino gudommba pro Yerusalemŋge pagumba nye ta

tuku minnaig ta nane isnaig. ¹³ Nane ismba ndek pator waje supika kilmba nu tugum kumba ka wikaraumba sakinaig:

Sine Kuate tuku nyu te-dungube o.

Tango te Sunjo tuku nyu mbolnge prote.

Nu Sunjonje nyaro tuwa o.

Nu sine Israel tuku gabat sunjo nyaro tuwa o nginaig. *Mune 118.26*

¹⁴ Yesus nu donki fat ande te-silika muskilnu mbolnge minyokina. Kuyar pasa ande tenjemba sakate.

¹⁵ Sion tumbrañ sunjo ne kuru kuru ndaka.

Ai si. Ne tuku tango sunjo prote si.

Nu donki fat mbol minyoka ne tugum prote ngate.

Sakaria 9.9

Kuyar pasa ta Yesus nu kumuna.

¹⁶ Ait ta mbolnge nuje dubiwanu mbal kuyar pasa ta idus ndanaig. Ngumneña Yesus nu samba mbolnge sanjri kilña sunjo tina le nane kuyar pasa ta idusmba sakinaig: Son. Kuyar pasa nu tuku sakate ta kumumbi nu mbolnge mayok kina.

¹⁷ Nane Yesus Lasarus wikina le ndame burok sinamnge abonga tingina le kangernaig mbal Yerusalemnge afu kubeu niñmba minnaig le

¹⁸ manjur sunjo ta nu manjau sanjrinu kina le isnaig sulumba nane kumba ka ndinnge nu te-silikinaig le ¹⁹ Farisi mbal nangine nangine sakinaig: Ai si kanjerap. Nane ñakmba nu dubide. Sine wam ande kam kumun kuga nginaig.

Yesus nu nuje kumam tuku sakina

²⁰ Nane Kuate mbarinam tuku pagumba nye ta mbol pronaig ta afu Grik mbal. ²¹ Nane Filipus

tugum pronaiḡ. (Filipus nu Galileanu Betsaida tumbraḡok).

Nane pro nu sanaig: Tanḡo sunḡo, sine Yesus kanḡeram proweg ḡginaig le ²² nu kina ka Andreus sana. Tanḡamba nale kinaik ka Yesus kila sanaik le ²³ nu ndek nale sanikina: Ye Ndindo Katesek Tanḡo Kuate nu sanḡri kilḡa sunḡo sam tuku ait buk prote. ²⁴ Ye sinḡka satinḡamḡgit. Wit tinḡnu ande kilkek sinamḡḡe ḡgukap le ndo alonu gu-dommba mayok kanḡaig. Kilkek sinamḡḡe ḡḡu ndakap ta nuḡe ndo minamḡḡat. ²⁵ Ima nu nuḡe abo mine mayewam tuku wamduḡ sunḡo tate ta nu ḡḡisikamḡḡat. Ima nu kilke te mbolḡḡe nuḡe abo mine mayewam tuku idus ndate ta nu abo ḡak minmba minamḡḡat. ²⁶ Ima nu ye tuku piro biyam idusmba kande nu ye dubiyuwa. Nu tanḡawa ta nu ye ndoḡ minamḡḡat. Ande nu ye tuku piro biywa ta Mamḡḡe nu tuku nyu te-mayokamḡḡat.

²⁷ O Mam, ye ḡḡamunḡal pitiyate ta ye ndanḡmba sani. Wam ye mbol prowamḡḡat ta laipyuwa ḡḡa sani? Kuga. Ye tanḡake nda. Piti ta kurawam tuku ye prowen. ²⁸ O Mam, naḡe nyu sunḡo ta mbol kuwa ḡḡina. Nu tanḡakina le samba mbolḡḡe miḡḡe pasa ande tenḡemba sakina: Yiḡe nyu sunḡo buk mbol kina. Kile maḡ mbol kanḡat ḡḡa sakina.

²⁹ Nane tanḡe minnaig mbal pasa ta ismba afu ndek sakinaig: Kuaila fudukate ḡginaig le afu nane sakinaig: Enḡel ande nu ndoḡ pasatate ḡginaig le ³⁰ nu ndek sakina: Pasa ta ye isi ḡḡa pro ndawat. Tane isap ḡḡa prowat. ³¹ Kile kilke mbol mbal pilenḡḡam tuku ait prote. Kilke te tuku gabat Satan Kuatenḡe te-ibenḡamḡḡat. ³² Nane afu ye

ail mbolŋge pilmba te-dunġuwaig le ye kilke mbol mbal wike liki le nane ye tugum prowamŋgaig ŋgina. ³³ Yesus nu ndaŋndaŋmba kumamŋgat ta te-mayokmba nu pasa ta saningina.

³⁴ Nane ndek pasa lafumba sakinaig: Moses tuku kuyar pasa Kristus nu minmba minamŋgat ŋga sakate ta ne ndaŋam nane Katesek Taŋgo Ndindo tumba te-dunġamŋgaig ŋgate. Katesek Taŋgo ta nu ima ŋginaig le ³⁵ nu nane saningina: Kile bulu tugusek ait fagnu ndo tane kilŋatiŋgamŋgat. Bulu tane kilŋatiŋmba minitmbi tane kilŋa mbolŋge likap. Kuga ta ma makeŋge tane songikat. Ande nu ma make sinamŋge likate ta nu ndin kaŋger ndate. ³⁶ Bulu kilŋatiŋmba minitmbi nu tugum kumba kila palpe. Taŋawap ta tane bulu ŋak minamŋgaig ŋgina. Yesus nu taŋaka sakina sulumba nu nane kusreka kuirka minna.

Zu gudommba nane Yesus talanaig

³⁷ Yesus nu maŋau kitek gudommba nane am mbolŋge ke likanu ta nane nu tuku son nda ŋga minnaig. ³⁸ Tuan taŋgo Aisaia tuku pasa ande nane mbolŋge kumuŋgina ta teŋenmba.

O Sunġo, sine pasa kukliweg le ande nu son nda ŋgate.

Ne naŋe saŋgri te-mayokte le ande nu katese ndate. *Aisaia 53.1*

³⁹ Nane Kristus talanaig ta Aisaia nu o buk dir pasa ande teŋenmba kuyarna.

⁴⁰ Kuate nu nane tuku am tukule niŋmba ŋgamuŋgal mata tukule niŋgina. Kuga ta nane ammbi alonu kaŋgermba wamdus puluniŋguwa le ŋgamuŋgal biye mbilmba

ye tugum prowaig le nane wakeikamngit
ngina. *Aisaia 6.10*

⁴¹ Aisaia nu Kristus tuku kilña sungo kanjermba nu
tanamba Yesus tuku kuyarna.

⁴² Zu gabat gudommba Yesus tuku son nginaig
ta Farisi mbal nane kusem wandeknge nane
peuniñbekaig nga nanjine son ta yabukinaig.

⁴³ Nane tango pino ñakmba nane nzaliningam
tuku sungomba idusnaig sulumba Kuate nu nane
nzaliningam tuku wam ta fudiñdo nga idusnaig.

⁴⁴ Kile Yesus nu wi kuenka saniñgina: Ande nu
ye tuku son ngate ta nu ye tuku ndo son nda ngate.
Kuate nu ye kukulyina ta nu tuku mata son ngate.

⁴⁵ Ande nu ye tuku manjau kanjer tite ta nu Kuate
nu ye kukulyina ta nu tuku manjau mata kanjer
tite. ⁴⁶ Ye kilke te tuku bulu tanañ tango pino

ñakmba kilñaninget. Ye son ngade mbal nane ma
make sinamnge mine ndakade. ⁴⁷ Ande nu ye tuku
pasa ismba dubi ndawa ta ye nu pilemba pasa
mbolnge te-ti ndawet. Ye tango pileniñmba pasa
mbolnge kile-tidingam pro ndawen. Ye nane tuku
muskil kile-tidinge ningam tuku prowen. ⁴⁸ Ima nu

ye pitaiyumba ye tuku pasa ngumnete ta ait sungo
mbolnge ye pasa sake liket tenge nu pilemba pasa
mbolnge te-tiwamngat. ⁴⁹ Ye pasa sake liket te yiñe
wamdušmbi sa ndaket. Mam nu ye kukulyina

nunje wam paguyina le ye sake liket. ⁵⁰ Nunje
wam pagu pasa ta abo minmba minam tuku ndin
tumtingit. Ta tuku ye pasa satinjet te Mamnge

wam paguyina le ndo satinjet ngina.

Yesus nu nuŋe dubinaig mbal tuku kupe minyanjina

¹⁻⁵ Pasowa ait pro ndana le Yesus nu nuŋe dubinaig mbal ndoŋ isukusmba minnaig le Yudas Iskariotnu Simon tuku kiŋo nu Satanŋe buk wamdus tuna le nu Yesus tumba nuŋe ŋgueu mbal niŋgam tuku idusmba minna.

Yesus nu kilke te kusremba Mam nuŋe tugum kambim tuku ait patukina le nu kila minmba nuŋe mbal kilke te mbolŋge minnaig ta nane tuku kume purmba minna sulumba nu ndek nyamagan kusremba tiŋga nuŋe siot paska tawi ande tumba ŋgaro kusmba nza mbolŋge kule kutumba nuŋe dubiwanu taŋgo tuku kupe minyanje likina. Mam Kuate nu sanjri ŋakmba nu wai mbolŋge pilna le nu Mam tugumŋe ndekina ta nu maŋ luka mbumba kaŋgat wam ta ŋakmba nu kila minmba taŋana.

⁶Taŋamba minyanje lika ka Simon Petrus tugum prona le nu kusnana: i ... Sunjo, neŋge ye tuku kupe minyanjam bafute e ŋgina le ⁷ nu ndek sana: Ye maŋau ket te ne tugunu katese ndate. Ngumneŋga ne pulunamŋgat ŋgina le ⁸ nu maŋ sana: Siŋka. Ne ye tuku kupe minyanje nda ŋga sana. Taŋakina le nu maŋ sana: Ye ne tuku kupe minya ndaŋgi ta ne ye ndoŋ gulab minam kumuŋ kuga ŋgina le ⁹ Simon Petrus ndek nu sana: Sunjo, taŋamba kande kupe ndo minya ndaŋga. Ye tuku kupe wai gabat turmba minyanja ŋgina le ¹⁰ nu sakina: Ande nu ŋgarosu ŋak kule pisat ta nu kupe ndo minyanja maŋ purfeŋnu mayok kaŋgat. Tane ŋakmba purfeŋnu minig ta tane tuku ande nu purfeŋnu mine ndakate ŋgina. ¹¹ Yesus nu ima nu

tuku kupet mayok kanġat ta nu kila minna tukunu ande nu purferenju mine ndakate nġa saninġina.

¹² Nu nane tuku kupe minyanġe denpurmba nu tinġa nuġe siot tumba silika isukusam tuku ma mbol kina sulumba nane kusnaninġina: Ye tane mbolnġe maġau kit ta tane tugunu katesede?

¹³ Tane ye nyun ta Sunġo tane tuku Tum Tanġo nġade ta son. Tane kumumbi sakade. ¹⁴ Ye Sunġo tane tuku Tum Tanġo minmba ye nyu kugatok tane kumnemnġe minanu taġaġ tane tuku kupe minyanġe likit. Tane mata nyu kugatok taġaġ taġine taġine kupe minyanġe likap.

¹⁵ Ye tane mbolnġe maġau kit ta tane kanġermba taġamba dubimba kap nġa ye tumtinġit. ¹⁶ Ye sinġa satinġamġit. Piro taġo nu nuġe sunġo li ndate. Kukul taġo nuġe kukulte taġo li ndate. ¹⁷ Ye tane pasa satinġet te tugunu katesemba dubiwap ta tane gare maġau mbolnġe minamġaig.

¹⁸ Ye tane nġakmba tuku sa ndakit. Ye maditinġen mbal ye tane tuku wamdus kila. Kuyar pasa ande teġenmba sakate.

Ande nu ye tuku nyamagaġ ye ndoġ isukusit ta nu ye tuku nġueu mayok kinit nġate. *Mune 41.9*

Pasa ta sinġa kumumbi mayok kanġat. ¹⁹ Pasa ta mayok kuwa le ye Kuatenġe madiyina taġo ta tane son nġam tuku ye ambonġa satinġit. ²⁰ Ye sinġa satinġamġit. Ye yiġe taġo ande kukuli le prowa le ande nu aukmba wakeite ta nu ye mata wakeiyate. Ye wakeiyate ta Kuate ye kukulyina nu mata wakeite nġina.

Yudas nu Yesus tuku kupet taġo

(Mateus 26.20-25; Markus 14.17-21; Lukas

22.21-23)

²¹ Yesus nu pasa ta saningina sulumba ngamunggal pitina le pasa te-mayokmba saningina: Ye sinjka satingamngit. Tane ngamuknge ande nu ye tuku kupet minit ngina. ²² Tanjakina le nuje dubinaig tango ndek ima tuku sakate nga idusmba nangine nangine mungu kanjerkinaig.

²³ Nu dubiwanu tango ande Yesus nu tuku kume pur mayena ta nale mungu patuk patuk isukusmba minnaik. ²⁴ Simon Petrus nu tango ta nu kusnawa nga gabatmbi sana le ²⁵ tango ta Yesus man patumba nu gemmba nu kusnana: Sunjo, ne ima tuku sakate ngina le ²⁶ nu sakina: Ye bret te kule pak mbol pilmba tambimngit not ngina. Nu tanjaka bret tumba kule pak mbilmba Simon tuku kinjo Yudas Iskariotnu tuna. ²⁷ Tuna le Satan pro Yudas sinam kina le Yesus nu sana: Ne wam kam iduste ta pitik kumba ka ngina. ²⁸ Nu Yudas pasa sana ta nane isukusmba minnaig mbal nane katese ndanaig. ²⁹ Nane idusnaig: Yudas nu ndametiñ tuku pale fat kulatkate tukunu Yesus nu Pasowa tuku nyamagan afu piyawam tuku ko ndametiñ afu sanzal mbal ningam tuku nga sate nga idusnaig.

³⁰ Kile Yudas nu bret ta nyumba mayok ka kina ta buk furirna.

Wam pagu pasa kitek

³¹ Nu mayok ka kina le Yesus nu nane saningina: Ye Ndindo Katesek Tango kile ye tuku nyu sunjo mbol kangat. Wam ta mbolnge Kuate tuku nyu sunjo mata mbol kangat. ³² Kuate nu ye mbolnge nyu sunjo mbol kuwa le ye nu mbolnge mata nyu

sungo mbol kanġat. Kile ndo nu ye tuku nyu sungo te-mbolamġat.

³³ Kiġo kame ye, ait fagnu tane ndoġ minamġit. Tane ye sota kanġerye nda. Ye o buk Zu mbal taġamba saninġen ta kile tane satinġamġit. Tane ye kanġit ma ta tane prowam kumuġ kuga.

³⁴ Ye tukul kitek ande satinġamġit. Tane taġine taġine muġgu iduska kume purkap. Ye tane tuku kume puret taġamba tane mata taġine taġine muġgu kume purkap. ³⁵ Tane muġgu kume purkap ta taġo pino tane ye dubiyade mbal minig ta katesewamġaig nġina.

Yesus nu Petrusnġe nu tuku nyu yabukamġat nġa sana

(Mateus 26.31-35; Markus 14.27-31; Lukas 22.31-34)

³⁶ Yesus nu taġamba sakina le Simon Petrus nu kusnana: Sunġo, ne animbi kanġat nġina le nu sana: Ye kanġit ma ta kile ne ye dubiyam kumuġ kuga. Nġumneġga ne ye dubiyamġat nġina.

³⁷ Taġakina le Petrus nu sana: Ndaġam kile ye ne dubinam kumuġ kuga nġate. Ne tuku nġa ye kumam tuku kuru kuru ndaket nġina le ³⁸ nu ndek sana: Ne ye tuku nġa ne kumam tuku kuru kuru ndakam iduste e? Ye sinġa ne sanamġit. Furir te mbolnġe teg wi ndakuwa le ne ye tuku nyu yabukam keġamġat nġina.

14

Kuate tugum kambim tuku ndin

¹ Ye pasa pitinu satinġit ta tuku tane wamduš fulil ndakap. Tane Kuate tuku sanġri tomba tinġa

ye tuku san̄gri mata tomba tin̄gap. ² Mam tuku tumbran̄nge wande gudommba minig. Tan̄jamba mine ndakuwaig ta ye satin̄ge nda. Ye kumba ka tane tuku ma wakeiwam̄ngit. ³ Tane tuku ma wakeiwi sulumba luka pro tane kili le tane ye ndon̄ minm̄ba minam̄ngaig. ⁴ Ye kambim̄ngit ma ta tane ndin̄ kila ngina.

⁵ Tan̄jakina le Tomas nu ndek kusnana: Sun̄go, ne kambim̄ngat ta sine gilai. Ndin̄ ndan̄ dubimba ne tugum prowam̄ngig nga kusnana le ⁶ nu ndek sana: Kambim̄ tuku ndin̄, wam̄ tugusek, abo tugu ta ye miro. Ande nu ye laipyumba Mam tugum kambim̄ kumun̄ kuga. ⁷ Tane ye kila pilig tukunu Mam mata kila palmbim̄ngaig. Kile tane nu kila palig. Tane buk nu kan̄gernaig ngina.

⁸ Kile Filipus ndek Yesus sana: Sun̄go, sine tuku nzali ne nan̄je Mam tumsin̄ga le kan̄gerbe ngina le ⁹ nu ndek sana: Filipus, ye ait kuennu ne ndon̄ minet. Ne ye kila pile ndakate e? Ande nu ye tuku tugu kan̄ger tite ta nu Mam mata kan̄gerte. Ndan̄am tuku ne nan̄je Mam tumsin̄ga le kan̄gerbe ngate. ¹⁰ Ye Mam ndon̄ sailket le nu ye ndon̄ minit. Sile ndindo ta ne son̄ nda ngate? Ye mara mara pasa satin̄get ta yin̄je wamdusmbi sa ndaket. Mam nu ye ndon̄ minm̄ba nun̄ge piro ta ke likate. ¹¹ Ye Mam ndon̄ minet le nu ye ndon̄ minit ta son̄ ngap. Tane son̄ ngam̄ fugumba kande piro ke liket ta kan̄gerka ye nu ndon̄ minet ta son̄ ngap. ¹² Ye sin̄ka satin̄gam̄ngit. Ande nu ye tuku san̄gri tomba tin̄guwa ta ye man̄jau ke liket te nu mata kam̄ngat. Ye Mam tugum kan̄git ta tuku nu ye man̄jau ket te lin̄in̄m̄ba man̄jau san̄grinu ke

likamngat. ¹³Tane ye ndonj minmba wam afu tuku yabanjap ta ye Mam tuku nyu sungokuwa nga ye wam ta kamngit. ¹⁴Tane ye ndonj minmba wam ande tuku yabanjap ta ye kamngit ngina.

Yesus nu Tukul Guwa ndekam tuku sakina

¹⁵Tanjakina sulumba nu manj sakina: Tane ye tuku kume purap ta tane ye tuku minje dubi-wamngai. ¹⁶Tanjawap le ye Mam sawi le ande kukulwa le ndeka tane sinzantimba minmba minamngat. ¹⁷Nu wam tugusek tuku Guwa. Kilke te mbolok manjau dubide mbal nane nu gilai minmba nu tam kumun kuga. Tane nu kila minig le nu tane ndonj minmba tane tuku ngamunggal sinamnge minmba minamngat.

¹⁸Ye tane kusreki le munzanu tananj mine nda. Ye manj luka tane tugum prowamngit. ¹⁹Mine minemba kilke te mbolok manjau dubide mbal nane manj ye kanjerye nda. Tane ye mara mara kanjeryumba minamngai. Ye abo minmba minet tukunu tane mata abo minmba minamngai. ²⁰Ait ta prowa le ye Mam ndonj minet le tane ye ndonj minig le ye tane ndonj minet wam ta tane katese-wamngai.

²¹Ima nu ye tuku wam pagu pasa dubiwa ta nu ye tuku kume purte. Nu ye tuku kume purwa ta Mam mata nu tuku kume puramngat. Ye mata nu tuku kume purmba ye pro yije wamdus tumi le nu ye kila palmbimngat ngina.

²²Tanjakina le Yudas ande Iskariotnu kuga nu ndek Yesus kusanana: Sunjo, ndanam ne pro nanje wamdus sine ndo tumsimmba kilke te mbolok manjau dubide mbal tumninge nda nga sakate

ngina le ²³ Yesus ndek nu sana: Ande nu ye tuku kume purte ta nu ye tuku pasa dubite. Mam nu tango ta tuku kume purmba minwa le sile Mam ndon nu tugum kumba nu ndon minmba minamkik. ²⁴ Ande nu ye tuku kume pur ndate ta nu ye tuku pasa dubi ndate. Pasa satinget le isig ta ye tuku pasa kuga. Mam nu ye kukulyina nu tuku pasa.

²⁵ Ye tane ndon minmba pasa kame te satinget.

²⁶ Mam nu ye tuku nyu mbolnge sinzantingam tuku Tukul Guwa kukulwa le ndekamngat. Nunge tane wam nakmba tumtingamngat. Pasa nakmba sake liken ta nu man lato tumtinguwa le idusamngag.

²⁷ Tane wamdus piti nak minmba kuru kuru ndakap. Ye tane kusreka ngamungal mukukmbi wamdus bul sertingamngit. Kilke te tuku manau dubide mbal wamdus bul serningig tana kuga. Ye ngamungal mukukmbi wamdus bulok minet manau ta tingamngit.

²⁸ Ye tane kusreki sulumba man luka tane tugum prowamngit nga satingit le isaig. Mam nu Sunjo. Nu ye liyate. Ta tuku tane ye tuku kume purde kande ye Mam tugum kangit ta gare tade kande. ²⁹ Ye nda kinet sulumba ambonga tane kila satinget. Wam ta mayok kuwa le tane pasa te tuku son ngap nga satinget. ³⁰ Ye kile tane ndon sungomba pasate nda. Kilke te tuku gabat Satan nu buk prowam bafute. Nu ye tuku sangri kumun kuga ta ³¹ kilke mbolok mbal ye Mam tuku kume puret ta kila pilwaig nga ye Mam tuku minge dubiwamngit.

Ariya. Kile tingap le kab ngina.

15

Grep muli tugusek

¹ Yesus nu mañ saningina: Ye grep muli tugusek. Mam nu grep muli kulatka nu miro minit. ² Ye tuku wainu afu alo ndade ta Mamnge supika kile-pankate. Wainu afu alode ta mañ alo mage-waig nga kugerka wakeikate. ³ Ye pasa satinjen ta mbolnge tane tinjeknu mayok kinaig. ⁴ Tane ye ndon sailkap le ye tane ndon minmba minamngit. Grep muli wainu ange tur ulendika mine ndakuwa ta nuje ndo alowe nda. Tanamba ndo tane ye ndon sail ndakap ta tane alo kile-mayokke nda.

⁵ Ye grep muli an genu. Tane wainu. Ande nu ye ndon sailkate ta ye nu ndon minet le nu alo gudommba kile-mayokkate. Tane ye ndon sail ndakap ta tane wam inum kam kumun kuga. ⁶ Ande nu ye ndon sail ndakuwa ta nu muli wainu tanañ Kuatenge supimba buknguwa le karenngamngat. Wainu tanañ ta kile-mangurka kilmba pankate le panje uge sulude. ⁷ Tane ye ndon sailkap le ye tuku pasa tane sinamnge minwa ta tangine nzali mbolnge Kuate yabanap le kumumba mayok kanngaig. ⁸ Tane alonu gudommba kile-mayokkade ta Mam tuku nyu sungo mbol kinit. Manau tamba tane sinka ye dubiyanu tanjo kilimok mayok kinig.

Kume pur manau

⁹ Mam nu ye tuku kume purte tanamba ndo ye tane tuku kume puret. Ye tane tuku kume puret wam ta kusre ndamba ye tugumnge minap. ¹⁰ Ye Mam tuku minje kumnemnge minet ta nu

ye tuku kume purte wam ta ye kusre ndawet. Tane ye tuku minje kumnemnje minap ta ye tane tuku kume puret wam kusrewe nda. ¹¹ Tane ye tugumnje gare tumba gare sunjo njak minap nga ye pasa ta satinjit.

¹² Ye tuku wam pagu pasa ta tenenmba. Ye tane tuku kume puret tanamba ndo tane tanjine tanjine munju kume purkap. ¹³ Ande nu nunje gulab kame mage minam tuku kumit ta nu tanjo njakmba tuku kume pur manau liningit. ¹⁴ Tane ye tuku minje dubiwap ta tane ye tuku gulab minamngaig. ¹⁵ Gabat sugo afu nane wam ande kam idusmba nanjine piro tanjo sa ndaningig ta ye pasa njakmba Mam tugumnje isen ta tane satinjen. Ta tuku ye kile tane piro tanjo nje nda. Tane ye tuku gulab njet. ¹⁶ Tanenje ye madi ndayinaig. Yenje tane maditjen. Tane ka alo magenu kile-mayokkap le alo ta minmba minwaig nga ye tane maditjen. Tane ye tuku nyu mbolnje Mam yabanap ta nunje wam ta tinjamngat. ¹⁷ Tane wam pagu pasa te dubiwap sulumba tanjine tanjine munju kume purka minap ngina.

Afu Yesus tuku mbal ngyeu patikamngaig

¹⁸ Yesus nu man lato saningina: Kilke mbol mbal nane abo abo ye kasuryinaig tanamba ndo tane mata kasurtingamngaig. ¹⁹ Tane kilke te tuku manau dubide kande nane sine tuku afu nga tane tuku nzali torde kande. Ye kilke mbol mbal ngamuknje tane kile-mayokka maditjen tukunu nane singine mbal kuga nga kasurtingig. ²⁰ Ye buk pasa ande satinjit ta idusap. Piro tanjo nu nunje sunjo li ndate nga satinjit. Ye tane tuku Sunjo

nane afunje ye piti seryinaig tanjamba ndo nane tane mata piti sertingamngaig. Afu ye tuku pasa dubide tanjamba ndo nane tane tuku pasa mata dubiwamngaig. ²¹ Kuate nu ye kukulyina ta nane nu gilai minig tukunu nane tane ye tuku mbal nga ngueu patikamngaig.

²² Ye pro tugusek manau tum ndaningen kande nane une tuku pa tam tuku mine ndakade kande. Ye nane tumningen tukunu nane une tuku pa tam tuku minig. ²³ Ande nu ye kasuryate ta nu ye tuku Mam mata kasurte. ²⁴ Manau sangrinu nane afunje ke ndakinaig ta ye nane ngamuknge ke liken. Ye manau ta nda ke liken kande nane une tuku pa tam tuku mine ndakade kande. Nane wam kame ta kanjerka ye kasuryumba Mam turmba kasurmba minig. ²⁵ Kuyar pasa ande tenemba sakate.

Nane ake sinaj ye tuku gubra tade ngate. *Mune 35.19; 69.4*

Kile pasa ta alonu kumumbi mayok kinit.

²⁶ Ye Mam tugum kumba wam tugusek tuku Guwa kukuli le pro tane sinzantimba nu kumumbi ye tuku sakamngat. ²⁷ Ye piro tugu pilen mbolnge tane ye ndon minmba kile minig. Ta tuku tane mata kumumbi ye tuku saka minamngaig.

16

¹ Tane son manau kusrebekaig nga ye pasa njakmba ta sake likit. ² Nane afu tane kusem wande sinam kambim tuku peutingamngaig. Ait ande prowa le nane sine Kuate tuku piro mayeweg nga idusmba tane bale faramngaig. ³ Nane sile Mam ndon gilai tukunu tanjawamngaig. ⁴ Ye kile tane kila satinjet te ngumnennga manau ta mayok kuwa

le pasa satinġit te idusamġaig. Ambonġa ye tane ndoġ minen ta ye pasa te sa ndatinġen.

Tukul Guwa tuku piro

⁵ Kile Mam nu ye kukulyina ta ye nu tugum kanġit. Ye animbi kanġit ta tane ye kusnayam idus ndade. ⁶ Ye tane pasa te satinġet tukunu tane ħakmba ngamunġal piti ħak minig. ⁷ Ye sinġa satinġamġit. Tane maye minam tuku ye tane kusreka kanġit. Ye nda ka ta ande tane sinzanġinġam tuku ndeke nda. Ye kumba ka nu kukuli le tane tugum prowamġat. ⁸ Nu prowa sulumba une tuku tugu, maġau tinġreknu tuku tugu, une tuku pa lafunu tam tuku wam ta ħakmba kilke mbol mbal kile-mayokka saninġuwa le katese mayewamġaig ta teġenmba. ⁹ Nane ye tuku son nda ngade tukunu nane une ħak ta nu temayokmba saninġamġat. ¹⁰ Ye tane kusreka Mam tugum luka kanġit tukunu ye tinġreknu nġa saninġamġat. ¹¹ Kuate nu kilke te tuku gabat Satan pa tambim tuku pilna tukunu nane mata pa lafunu tam tuku minig ta saninġamġat.

¹² Ye pasa afu sunġomba tane satinġam tuku ta tane wamdus sinamġe patikam kumuġ kuga. ¹³ Wam tugusek tuku Guwa prowa sulumba nu tugusek maġau ħakmba tumtinġamġat. Nu nuġe wamdusmbi pasa satinġe nda. Nu Kuate tugumġe pasa isit ta ndo satinġamġat. Wam afu ngumnġa mayok kanġaig ta mata wam pagukamġat. ¹⁴ Nu ye tuku pasa tumba tane tumtinġuwa le ye tuku nyu sunġo mbol kanġat. ¹⁵ Mam tuku wam ħakmba ta ye tuku. Ta

tuku ye satinḡit nu ye tuku pasa tumba tane tumtingamḡat ḡga satinḡit ḡgina.

Gare pasa le piti pasa

¹⁶ Yesus nu maḡ sakina: Mine minemba tane ye kaḡerye nda. Maḡ mine minemba ye kaḡeryamḡgaig ḡgina le ¹⁷ nuḡe dubiwanu taḡgo afu ndek naḡine naḡine muḡgu kusnaḡginaig; Ndaḡam nu sakate: Mine minemba tane ye kaḡerye nda. Maḡ mine minemba ye kaḡeryamḡgaig ḡgate. Ye Mam tugum kaḡit ḡga sakat ta tugunu ndaḡmba. ¹⁸ Mine minemba ḡga sakat ta ait giganmba. Nu pasa sake likate te sine tugunu katese ndaweg ḡginaig.

¹⁹ Nane Yesus kusnawam tuku idusmba min-naig ta nu katesemba nu ndek saninḡina: Tane ye mine minemba kaḡerye nda. Maḡ mine minemba ye kaḡeryamḡgaig ḡgit ta tane tugunu katesewam tuku muḡgu kusnaḡgade e? ²⁰ Ye sinḡa satinḡamḡit. Kilke te mbolok maḡau dubide mbal nane gare ḡak minwaig le tane sinamanz-erka malmbi ḡakmba minamḡgaig. Tane wamdus piti ḡak minap ma ma wam ta mbilmba tane gare sunḡo ḡak minamḡgaig. ²¹ Pino nu kiḡo tepalmbim tuku ait prote le nu rar kamusmba piti ḡak minit. Nu kiḡo tate sulumba kaḡgermba gare tormba rar ta maḡ idus ndate. ²² Tane mata taḡaḡ kile wamdus piti ḡak minig. Ye maḡ tane tugum prowi le tane gare toramḡgaig. Gare ta andeḡge te-ibenam kumuḡ kuga. ²³ Ait ta mbolḡge tane ye aḡaḡ ande tuku kusnaye nda. Ye sinḡa satinḡamḡit. Tane ye tuku nyu mbolḡge wam ande Mam yabaḡap ta nu tane tinḡamḡgat. ²⁴ Tane

buk ye tuku nyu mbolŋge wam ande Mam yabaŋ ndanaig. Kile taŋamba Kuate yabaŋap le nu tane tiŋguwa le tane gare suŋgo tamŋgaig.

Yesus nu kilke te tuku saŋgri te-ibeŋna

²⁵ Ye yaba pasambi pasa satiŋge liket. Ait ande prowa le yaba pasambi satiŋge nda. Ye tane Mam tuku kilimok satiŋgamŋgit. ²⁶ Ait ta mbolŋge tane ye tuku nyu mbolŋge Kuate yabaŋap le ye tane tuku yabaŋ pasa tumba Mam sawe nda. ²⁷ Kuga. Mam nu nuŋe mironŋ tane tuku kume purte tukunu tane tuku yabaŋ pasa ismba tiŋgamŋgat. Tane ye tuku kume purmba ye Mam tugumŋge ndeken ta tane son ŋgade wam ta tuku nu tane tuku kume purte. ²⁸ Ye Mam tugumŋge kilke te mbol prowen. Kile ye kilke te kusremba maŋ luka Mam tugum kaŋgit ŋgina.

²⁹ Yesus nu taŋaka sakina le nuŋe dubiwanu taŋgo nane sakinaig: Ese. Kile ne yaba pasambi sa ndakate. Ne kilimok sakate le ³⁰ ŋine katese mayeweg. Ne wam ŋakmba tuku kila minit. Siŋgine kusna pasa wamdus sinamŋge ndo minig le ne kila pilit. Ta tuku ne Kuate tugumŋge ndekina ta sine son ŋgeg ŋginaig le ³¹ nu ndek sakina: Tane kile ye tuku son ŋgade e? ³² Mine minemba tane yiŋe ndo kusreyumba kua ka sili-silimba taŋgine tumbraŋ kine likamŋgaig. Taŋawap ta Mam nu ye ndoŋ minmba minit tukunu ye yiŋe ndo mine nda. ³³ Tane ye ndoŋ minmba ŋgamuŋgal mukuk minap ŋga ye pasa ta ŋakmba satiŋge likit. Tane kilke te mbolŋge minap sulumba piti suŋgomba kamusamŋgaig ta tane kuru kuru ndaka saŋgri

tinga minap. Ye kilke te tuku sangri ngaigonu buk kile-ibenken ngina.

17

Yesus nu nunje mbal tuku Kuate yabaŋna

¹ Yesus nu pasate denpurna sulumba nu tandeka mambilmba Kuate yabaŋmba sakina: O Mam, ait buk prowat. Ne ye tuku nyu sungo ta te-mbola le ye suk ne tuku nyu sungo ta te-mbolamngit.

² Ne kilke mbol mbal ye tuku sangri kumnemnge minwaig nga patikina le ne ye sina mbal ye nane abo tugu minmba minam tuku ninget. ³ Ima nu ne Mbara Ndindo Tugusek kila pilmba ye Yesus Kristus ne kukulyina ta turmba kila pilit ta nu abo tugu tumba minmba minamngat. ⁴ Ne ye piro kam tuku sayina ta ye buk ke suluwit sulumba ne tuku nyu sungo kilke mbol mbal ngamuknge te-mbolet. ⁵ O Mam, kilke te nda minna le ye ne ndon nyu sungo nak minken ta kile ye tuku nyu man tanjamba te-mbola le ye ne tugumnge mini.

⁶ Ne kilke mbol mbal afu sina ta ye ne tuku manau tumningen. Nane ne tuku mbal minnaig le ne ye sina le nane ne tuku pasa dubide. ⁷ Wam nakmba ne ye sina ta ne tugumnge prode ta kile nane kila pilig. ⁸ Ne ye pasa sayina ta nane ninggen le wamdus sinamnge pilmba son nginaig. Ye ne tugumnge prowen ta nane sinka katese mayenaig sulumba nenge ye kukulyina ta nane son nginaig.

⁹ O Mam, ye kile nane tuku yabaŋnet. Ye kilke mbol mbal nakmba tuku yabaŋndanet. Ne nane afu ye sina ta ye nane tuku ndo yabaŋnet. Nane ne tuku. ¹⁰ Ye tuku mbal ta ne tuku. Ne tuku mbal

ta ye tuku. Nane mbolŋge ye tuku nyu sungo mbol kinit.

¹¹ Ye kilke te kusremba ne tugum prowi le ne ye sina mbal kilke te mbolŋge minamŋgaig. O Mam, ye ne ndoŋ ndindo minek taŋamba ndo nane naŋgine naŋgine wamdus ndindo minam tuku naŋe nyu sungo tambi nane kulatka. ¹² Ye nane ndoŋ minmba naŋe saŋgri ye sina tambi nane kulatken. Ye nane kigraibken le ande ŋgisi ndakina. Ande ŋayonu ŋgisikam tuku minit kuyar pasa sakate ta nuŋge ndo ŋgisikate.

¹³ O Mam, ye kile ne tugum prowamŋgit. Ye kilke te mbolŋge minmba nane ye tugumŋge gare tumba gare ŋak minwaig ŋga nane isam tuku pasa ŋakmba te saket. ¹⁴ Ye ne tuku pasa nane niŋgen. Ye kilke te mbolok kuga. Taŋaŋ ndo nane mata kilke te mbolok kuga. Ta tuku kilke mbol mbal nane kasurniŋgig. ¹⁵ Ne nane kile-duŋga le kilke te kusrewam tuku sa ndanet. Ne nane kigraibka le Satan nu nane kile-ibenŋ ndakuwa ŋga ne yabaŋnet. ¹⁶ Ye kilke te mbolok kuga. Taŋaŋ ndo nane mata kilke te mbolok kuga.

¹⁷ Ne maŋau tugusek tumniŋga le nane ne tuku mbal mayok kuwaig. Ne tuku pasa ta tugusek. ¹⁸ Ne ye kukulyina le kilke te mbol mbal tugum prowen. Taŋamba ndo ye nane kukulniŋget le kilke te tuku maŋau dubide mbal tugumŋge pirokade. ¹⁹ Ye ne tuku miŋge dubimba ta ndo idus tiwet. Ta mbolŋge nane mata ne tuku mbal mayok kaŋgaig.

²⁰ Ye nane tuku ndo yabaŋ ndanet. Nane afu nane tuku pasa ismba ye tuku son ŋgamŋgaig nane tuku turmba yabaŋnet. ²¹ Nane wamdus

ndindo minwaig nga ne yabaŋnet. O Mam, ye ne ndoŋ minmba minet le ne ye ndoŋ minmba minit taŋamba ndo nane sile ndoŋ minmba minwaig. Taŋawaig le kilke mbol mbal nane kaŋgerka nenŋe ye kukulyina ta katesewamŋgaig. ²² Ye ne ndoŋ ndindo minek taŋamba ndo nane mata wamdus ndindo minwaig nga ne ye nyu sunŋo sina ta ye nane ninŋet. ²³ Ye nane ndoŋ minmba minet le ne ye ndoŋ minmba minit taŋamba ndo nane mata wamdus ndindo minwaig. Wam ta mbolŋge kilke mbol mbal ne ye kukulyina ta katesewamŋgaig. Ne ye tuku kume purte taŋamba ndo ne nane tuku mata kume purte ta nane katesewamŋgaig.

²⁴ O Mam, ne ye sina mbal nane sile tuku tumbranŋ prowaig nga iduset. Ne kilke te te-mayok ndana sulumba ne ye tuku kume purmba ne kilŋa sanŋri sunŋo sina ta nane kaŋgerwaig nga wamdus sunŋo ŋak minet. ²⁵ Mam ne purfeŋnu. Kilke te mbolok maŋau dubide mbal nane ne gilai minig. Ye ne kila. Yiŋe mbal te ne ye kukulyina ta nane kila minig. ²⁶ Ye ne tuku tugu tumniŋgen ta maŋ lato lato tumniŋmba minamŋgit. Ye taŋawi le ne ye tuku kume purte maŋau nane tuku ŋgamuŋgal sinamŋge minwa le ye nane ndoŋ minmba minamŋgit nga Mam nuŋe yabaŋna.

18

*Yudas nane Yesus biye tinaig
(Mateus 26.47-56; Markus 14.43-50; Lukas 22.47-53)*

¹ Yesus nu yabaŋ denpurmba nuŋe dubiwanu taŋgo kilmba ka Kidron kule ŋguruŋ pakarka piro ande sinam kinaig. ² Yesus nuŋe dubiwanu mbal

ndonj mara mara piro ta mbolŋge maŋgurka minanu tukunu Yesus tuku kupet taŋgo Yudas nu ma ta nu kila. ³ Kile Yudas nu pris gabat le Farisi mbal tugumŋge kame mbal polis mbal afu turmba kilna sulumba nane sati lam kame aganj ŋak pronaig.

⁴ Pronaig le Yesus maŋau ŋakmba nu mbol prowamŋgaig ta nu kila minmba nu mayok ka kusnaniŋgina: Tane ima sotade ŋgina le ⁵ nane ndek nu sanaig: Sine Nasaretnu taŋgo Yesus sota proweg ŋginaig le ye nuŋge ŋgina. Kupet taŋgo Yudas nu mata kame mbal ndonj taŋge tiŋ minna.

⁶ Yesus nu ye nuŋge ŋgina le kame mbal ŋakmba piriri ŋayomba ŋgumnem ŋgumnem ndeke likinaig. ⁷ Taŋanaig le Yesus nu maŋ lato nane kusnaniŋgina: Tane ima sotade ŋgina le Nasaretnu taŋgo Yesus soteg ŋginaig le ⁸ nu nane saniŋgina: Ye buk satinŋit ye nuŋge. Tane ye sotumba ndeta nane si kus-rekap ŋgina. ⁹ Taŋamba nu yabaŋ pasa buk sakina ta kumunŋgina. Nu teŋenmba sakina: Ne ye sina mbal kigraibket le ande nu ŋgisi ndakate ŋgina.

¹⁰ Kile Simon Petrus nu nuŋe kame bagi gomba tumba pris sunŋgo tuku piro taŋgo kilbanu ndi-nam pike welna. (Piro taŋgo ta nyunu Malkus).

¹¹ Taŋana le Yesus nu Petrus sana: A ... naŋe bagi tumba nuŋe ma mbolŋge pale. Yiŋe Mam nuŋge piti te kule kaglinu taŋaŋ sate ta ye mbule nda. Ye nyamŋgit ŋgina.

Nane Yesus tumba Anas tugum kinaig

¹² Kile kame mbal naŋgine gabat ndonj Zu mbal tuku polis turmba nane Yesus biye timba wainu mulinŋtumba ¹³ nane ambonŋa nu tumba Anas tugum kinaig. Taŋgo saibo ta tuku mbiyel nuŋe

Kaiafas nu yar ta mbolŋge pris gabat sunĝo minna.
¹⁴ Nu o buk Zu mbal saniŋgina: Sine Israel tuku ma tumba tanĝo ndindo kumwa ta maye ŋga saniŋgina.

*Petrus nu Yesus tuku nyu yabukam keŋna
 (Mateus 26.69-75; Markus 14.66-72; Lukas 22.55-62)*

¹⁵ Nane Yesus tumba kinaig le Simon Petrus nu Yesus dubiwanu tanĝo ande ndoŋ nu dubimba kinaik. Pris gabat sunĝo nu tanĝo ande ta nu kila. Ta tuku tanĝo ta nu Yesus dubimba pris gabat sunĝo tuku fonde sinam kina.

¹⁶ Petrus nu malaŋga mayokŋge minna le tanĝo ande nu pris gabat sunĝo kila ta nu pro malaŋga kulatkanu pino ta sana sulumba nu mayok ka Petrus tumba fonde sinam kina.

¹⁷⁻¹⁸ Piro mbal polis mbal ndoŋ nane murkeniŋgina le nane pa dikŋga likmba tiŋ minnaig le Petrus nu mata kumba nane ndoŋ pa likmba tiŋ minna. Tanjana le malaŋga kulatkanu pino ta ndek nu sana: Ne tanĝo ta tuku dubiwanu tanĝo ande ŋgina le nu ndek sana: i ... Ye kuga ŋgina.

¹⁹ Kile pris gabat sunĝo Yesus kusna-kusnana: Ne nane dubinade mbal ame pasa saniŋgit le ne dubinade ŋgina le ²⁰ nu ndek sana: Ye tanĝo pino ŋakmba am mbolŋge pasa tumniŋgen. Kusem wande sunĝo fonfoŋ Zu mbal maŋgurkade tuku ma ta ŋakmba mbolŋge pasa tumniŋgen. Ye kuirkuirka pasa afu sa ndaniŋgen. ²¹ Ne ndaŋam ta tuku kusnayate. Ye pasa sake liken ta isnaig mbal nane kila minig. Ne ka nane kusnaniŋga ŋgina.
²² Tanjakina le Zu mbal tuku polis tanĝo ande nu

tugumnge minna ta nu ndek Yesus dabil panmba sana: Ne ndanam tanjamba pris gabat sungo sate ngina le ²³ nu ndek sana: Ye pasa ande mbarmba sakit kande te-mayokmba saya. Ye mbar ndawit le ndanam ake sinan katyate ngina. ²⁴ Tanjakina le Anas nu piro mbal saningina le Yesus wainu muli njak tumba pris gabat sungo Kaiafas tugum kinaig.

²⁵ Simon Petrus nu tanje pa likmba tin minna le afu nane nu kanjermba sanaig: Ne mata nu tuku dubiwanu tanjo ande nginaig le nu Yesus tuku nyu yabuka sakina: i ... Ye kuga ngina.

²⁶ Tanjo Petrusnge kilba pike welna ta nu tuku ndare tuma ande pris gabat sungo tuku piro tanjo nu Petrus kanjermba sana: Ne mata nu ndonj piro mbolnge minat le kanjernit ngina. ²⁷ Tanjakina le nu man lato Yesus tuku nyu yabukina le teg witina.

Nane Yesus tumba Pilatus tugum kinaig

(Mateus 27.1-2,11-14; Markus 15.1-5; Lukas 23.1-5)

²⁸ Maratukuk tinga nane Kaiafas tuku wande kusremba Yesus tumba ka gafman tuku wande tugum pronai. Nane pro nangine tukul ande idusmba sine kasomok mbal tuku wandek sinam kumba kutur tumba Pasowa nyam kumun kuga nga nane wande ta sinam nda kinaig. ²⁹ Ta tuku gabat sungo Pilatus nu mayok ka nane kusnaningina: Tanjo te ndanat le nu tumba pasa mbol prowaig nga kusnaningina le ³⁰ nane nu sanaig: Nu mbar ndawa ta sine nu tumba ne tugum prowe nda nginaig. ³¹ Tanjakinaig le Pilatus nu ndek saningina: Tangine nu tumba tangine tukul dubimba nu pilemba lafunu tape ngina le Zu mbal

nane nu sanaig: Tane Rom gafman tuku tukul ta tanjo ande balewam tuku sine peusingit nginaig. ³² Nane pasa sakinaig ta Yesus nu o buk ail kazrai mbolnje kumam tuku sakina ta kumunaig.

³³ Pilatus nu luka wande sinam kina sulumba afu saningina le nane Yesus tumba pronaig le nu kusnana: Ne Zu mbal tuku gabat sunjo e ngina le ³⁴ nu ndek sana: Ne nane wamduambi tanjamba kusnayate e ko afunje saninaig le ye kusnayate nga kusnana le ³⁵ Pilatus nu sana: A ... ye Zu tanjo kuga. Nane mbal tanjine pris gabat nanenje ne tumba ye wai mbolnje palgig. Ne ndanja le nane ne mbolnje tanjade e nga kusnana le ³⁶ nu lafumba sana: Ye kilke te kulatkam tuku gabat kuga. Ye kilke te tuku gabat kande yinje gageu nane ye Zu mbal tuku wai mbolnje pile ndakuwaig nga nane ndonj kame bude kande. Ye kilke kulatket ta kise ngina.

³⁷ Tanjakina le Pilatus nu ndek kusnana: Ne gabat sunjo e ngina le nu lafumba sana: Ne sakate not. Ye tugusek manjau te-mayokam tuku inanje ye te-pilna le kilke te mbol prowen. Ima nu tugusek manjau sotate ta nu ye tuku minje isit ngina le ³⁸ nu ndek nu kusnana: Tugusek manjau ta ame aganj ngina. Tanjakina sulumba nu manj mayok ka Zu mbal saningina: Ye nu tuku mbar ande kanjer ndawet. ³⁹ Tane tuku Pasowa ait mbolnje mulintanu tanjo ande paskanu ta kile manj tanjawanjgit. Ye Zu mbal tuku gabat sunjo te paska tinji e ngina. ⁴⁰ Tanjaka saningina le nane ndek wikaraumba kuenjka sakinaig: Tanjo ta sine mbulig. Ne Barabas paska sine sinja nginaig. (Barabas nu aganj ndende kuayaranu tanjo).

19

¹ Kile Pilatus nu Yesus tumba kame mbal ningina le muli karennumbi nu ngusnaig. ² Nane muli ande nzapo njak pirka gabat kaimba tawi gurgur mindepiye mayenu tumba nu kai tunaig sulumba ³ nane ndek nu nzumilmba sanaig: Ese. Ne Zu mbal tuku gabat sungo nga samba dabil pannaig.

⁴ Kile Pilatus manj mayok ka Zu mbal saningina: Tane isap. Ye nu tuku mbar ande kanjer ndawet. Ye nu tumba manj tane tugum prowi le tane kanjermba kila palpe ngina. ⁵ Tanakina le Yesus nu gabat mbolnge muli nzapo njak tawi gurgur njak manj mayok kina le Pilatus nu ndek saningina: Ai te. TANGO te kanjerap ngina.

⁶ Tanakina le pris gabat mbal polis mbal Yesus kanjermba njakmba wikaraumba sakinaig: Ail kazrai mbolnge nil danjguwaig nga saka minnaig le Pilatus nu ndek nane saningina: Tangine nu tumba ail kazrai mbolnge nil danjgap. Ye nu tuku mbar ande kanjer ndawet ngina le ⁷ Zu mbal ndek sakinaig: Nu sine tuku tukul sungo lukamba ye Kuate tuku Kinjo nga sakina. Ta tuku nu sinjka kumwa nginaig.

⁸ Nane nu Kuate tuku Kinjo nginaig le Pilatus nu ismba nu kuru kuru sunгона sulumba ⁹ nu ndek Yesus tumba wandek sinam kumba manj kusnana: Ne aninge prona ngina kande nu pasa lafu ndana le ¹⁰ Pilatus nu ndek sana: Ne ye tuku pasa lafuwe nda? Ye gabat sungo. Yenge saki le ne kusrenamngaig. Kuga ta ne ail kazrai mbolnge balenamngaig ta ne idus ndate e ngina le ¹¹ nu Pilatus sana: Kuate nu wo ndakuwa ta ne ye

mbolŋge wam ande kam kumuŋ kuga. Ta tuku ande nu ye tumba ne wai mbolŋge pilna ta nu tuku mbar ta ne tuku mbar lite ŋgina.

¹² Tanakina le Pilatus nu Yesus kusrewam tuku ndin sotina ta Zu mbal wikaraumba sakinaig: Tango ta ye gabat sungo ŋgate tukunu nu Rom gabat Sesar tuku ma tam iduste. Ne nu kusrewa ta Sesar nu ne ndoŋ gubra tamŋgat ŋga sanaig.

¹³ Pilatus nu pasa ta ismba nu Yesus tumba mayok kina sulumba nu ka pasa pileŋganu mbili mbolŋge minyokina. Ma ta nyunu N dame Basleŋnu Nak. Nane Hibu pasambi Gabata ŋgade.

¹⁴ Mara ta Pasowa tuku kusem kuanenu tuku ait.

Ki buk mbilam bafuna le Pilatus nu pasa pileŋganu mbili mbolŋge minyoka Zu mbal saningina: Ai te. Tanjine Gabat Sungo te ŋgina.

¹⁵ Tanakina le nane wikaraumba sakinaig: Nu balewaig. Ail kazrai mbolŋge nil danŋguwaig ŋginaig le nu nane saningina: i ... Tanjine gabat sungo te balewaig ŋga sakade e ŋgina le pris gabat mbal lafumba sakinaig: Sesar ndo sinjine gabat sungo minit ŋginaig.

¹⁶ Tanakinaig le Pilatus nu Yesus tumba ail kazrai mbolŋge pilwaig ŋga nane tuku wai mbolŋge pilna.

Nane Yesus tumba ail kazrai mbolŋge nil danŋginaig

(Mateus 27.32-44; Markus 15.21-32; Lukas 23.26-43)

¹⁷ Yesus nu nuŋe ail kazrai kurana le kame mbal nu tumba ma ande nyunu Tango Gabat Murko ta tugum pronaig. Hibu pasambi ma ta Golgota

ngade. ¹⁸ Tanje nane nu tumba ail kazrai mbolnje nil danjga tanjo armba turmba kilmba ail kazrai mbolnje nil danjge likinaig ta ande simnje ande temnje Yesus nu ngamunje.

¹⁹ Pilatus nu nane afu saningina le ail kazrai mbolnje pasa ande tenenmba kuyarmba pilnaig: *Tanjo te Nasaretnu tanjo Yesus. Nu Zu mbal tuku gabat sunjo nga kuyarnaig.* ²⁰ Nane Hibru pasambi Rom pasambi Grik pasambi pasa ta kuyarnaig. Yesus ail kazrai mbolnje pilnaig ma ta Yerusalem patuknje tukunu Zu mbal gudommba pro pasa ta burkumba ²¹ Zu mbal tuku pris gabat kame nane ka Pilatus sanaig: Nu Zu mbal tuku gabat sunjo nga kuyarat ta sauka. Nu nuje mironj ye Zu mbal tuku gabat sunjo ngate tanjamba kuyara nginaig kande ²² Pilatus nu nane saningina: Kuga. Ye kuyarit ta ndo minwa ngina.

²³ Kame mbal nane Yesus ail kazrai mbolnje nil danjge denpurmba nane bailkamba nu tuku tawi aganj ndende walmba kilnaig. Nu tuku tawi kuennu ta mata tinaig. Tawi ta zail ndanganu. Baslenju mbolnje tugu pilmba ka ibennje biteknjina. ²⁴ Ta tuku kame mbal nanjine nanjine sakinaig: Sine tawi mayenu te fetfetmba kile ndakube. Sine usre ande kumba ande tawi tam tuku madibe nginaig. Nane tanjakinaig ta kuyar pasa ande kumunaig ta tenenmba.

Nane ye tuku tawi walmba kilnaig. Ye tuku tawi tam tuku usre ande kinaig ngate. *Mune*

22.18

Kame mbal nane wam ta kinaig.

²⁵ Pino afu Yesus tuku ail kazrai tugumnje tin minnaig ta nyu kat nanjine tenenmba. Yesus ina

nuņe, ina nuņe tuku maib nuņe, Klopas tuku piyo nuņe Maria, Maria Magdalanu pino turmba. ²⁶ Yesus nu nuņe dubiwanu tanĝo ande tuku kume purna ta ina nuņe ndoņ tin minna le kaņgermba ndek ina nuņe sana: Ina, ne tuku kiņo not űgina. Tanĝakina sulumba nu ndek nuņe dubiwanu tanĝo ta sana: ²⁷ Ne tuku ina naņe not űgina. Ait ta mbolņge tanĝo ta Maria tumba nuņe wande mbolņge kulatka minmba minna.

Yesus nu kumna
(*Mateus 27.45-46; Markus 15.33-41; Lukas 23.44-49*)

²⁸ Kile Yesus nu nuņe piro űakmba kugana ta kila pilmba nu kuyar pasa ande kumumba sakina: Ye kule parayate űgina.

²⁹ Nza grep kule űak tanĝe minna ta nane kulelu tumba grep kule sinamņge pilmba papanimbi teduņga Yesus tuku miņge mbolņge pilnaig le ³⁰ nu űair űinkina sulumba sakina: Kile piro suluwit űga gabat welndeka nu kumna.

Nane Yesus tuku takel make buronaig

³¹ Mara ta kusem kuanenu tuku ait. Kusem ta mbolņge kusem ait sunĝokanu. Ta tuku minde-siņ ail kazrai mbolņge mine ndakuwaig űga Zu mbal nane ka Pilatus sanaig: Kame mbal tuku pasa palpe le tanĝo ken ta kupe kat űgurnĝurwaig le kumwaig le paskuwaig űginaig. ³² Tanĝakinaig le nu wokina le kame mbal ismba ndek tanĝo ar Yesus ndoņ nil danĝginaig nale tuku kupe kat űgurnĝurkinaig. ³³ Tanĝamba nane pro Yesus nu buk kumna le kaņgermba kupe űgur ndanaig. ³⁴ Kame tanĝo andenĝe mbanduwanĝmbi nu tuku

takel make soburona le pitik ndo ndare kule tur ndekina.

³⁵ Ye Yohanus tanje minmba yiŋe ammbi wam ta kanjeren tukunu ye son saket. Tane mata son ŋgam tuku ye kuyaret. ³⁶ Wam kina ta kuyar pasa armba alo kumumbi mayok kinaik. Pasa ande tejenmba sakate.

Ne tuku isu ande ŋgure nda ŋgate. *Mune 34.20*

³⁷ Pasa ande tejenmba sakate.

Nane nu tuku ŋgarosu soburonaig mbal nu kanjeramŋgaig ŋgate. *Sakaria 12.10*

*Tanjo armba Yesus tuku mindesiŋ wakeinaik
(Mateus 27.57-61; Markus 15.42-47; Lukas 23.50-56)*

³⁸ Kile Arimateanu tanjo Yosef nu Pilatus tugum kina. Yosef nu Yesus dubina tanjo ta nu Zu mbal tuku kuru-kuruka nuŋe son maŋau yabukina. Nu Yesus tuku mindesiŋ tam tuku Pilatus yabaŋna le wokina le nu pro mindesiŋ ta tumba kina.

³⁹ Nikodemus nu o buk Yesus tugum furir prona ta nu mata gureŋ armba kublinaig tuku ta kilmba prona. Gureŋ pitinu ta 30 kilo taŋaŋ. ⁴⁰ Nale Yesus tuku mindesiŋ tumba Zu mbal tuku maŋau dubimba gureŋ kutu-kutumba tawi kaukaukmbi songa kusnaik.

⁴¹ Yesus ail kazrai mbolŋge balenaig ma ta tugumŋge kumzaŋ ail tuku piro ande sinamŋge mindesiŋ palmbim tuku ndame burok kitek ande minna. Ndambe burok ta buk mindesiŋ ande tanje pile ndakinaig tuku. ⁴² Ait ta Zu mbal kusem kuanenu tuku ait tukunu nale Yesus tuku mindesiŋ tumba ka burok patukŋge minna ta sinamŋge pilnaik le minna.

20

Yesus nu maŋ tiŋgina

(Mateus 28.1-8; Markus 16.1-8; Lukas 24.1-12)

¹ Kusem kugana le piro tugu palmbinu ait mafe maye ndana le Maria Magdalanu nu ndame burok ta tugum kumba mambilna kande ndame sunŋo buk talka barinaig le kaŋgerna. ² Wam ta kaŋgermba nu pinderka luka kina ka Simon Petrus taŋgo ande Yesus nu tuku kume pur mayena ta nale sanikina: Nane afu siŋgine Sunŋo tuku mindesiŋ ndame burok sinamŋge tumba ka pilnaig ma ta sine gilai ŋga sanikina le ³ nale pastiŋga ndame burok ta tugum kambim saka kinaik.

⁴ Nale pinderka kumba Yesus dubiwanu taŋgo ande nu Petrus limba nu ambonŋa burok tugum ta prona. ⁵ Taŋamba nu loka mambilna sulumba mindesiŋ kusnaig tuku tawi ta ndo kaŋgerna. Kaŋgermba nu sinam kine ndakina.

⁶ Taŋamba minna le Simon Petrus pinderka pro burok sinam kina sulumba tawi mindesiŋ kusnaig ta ndo minna le kaŋgerna. ⁷ Gabat songinaig tuku tawi ta kasomŋge minna le kaŋgerna. ⁸ Kile taŋgo nu ambonŋa prona ta nu mata burok sinam kina sulumba tawi ta kaŋgerka Yesus nu tiŋgina ta nu son ŋgina. ⁹ Kuyar pasa nu Kristus maŋ tiŋgam tuku sakina ta nale katese ndanaik.

¹⁰ Taŋamba nale luka nakile wande mbol kinaik.

Maria Magdalanu nu Yesus kaŋgerna

(Mateus 28.9-10; Markus 16.9-11)

¹¹ Maria nu ndame burok tugum taŋge tiŋga malmbika minna sulumba loka burok sinam ta mambilna kande ¹² eŋel armba tawi kaukauk ŋak

Yesus tuku mindesin minna ma ta mbolnge ande gabat tugumnge ande kupe tugumnge minyok minnaik le kanjerkina. ¹³ Enjel ar ta ndek Maria sanaik: Pino, ne ndanam malmbikate nga kusnanaik le nu ndek sakina: Nane ye tuku Sunjo tumba ka ma aninge pilnaig ta ye gilai nga sanikina. ¹⁴ Sanikina sulumba nu mbilka Yesus nu tugum tanje tin minna le kanjerna ta imanje nu katese ndana.

¹⁵ Kile Yesus nu kusnana: Pino, ne ndanam malmbikate. Ne ima sotate nga sana le nu piro te kulatkanu tanjo nga idusmba nu sana: Mam, nenje nu tumba ka ma inumnge pilna kande ye saya le ka nu tumba ka ngina. ¹⁶ Tanjakina le Yesus nu sana: Maria ngina le nu mbilka *Rabuni* ngina. (Rabuni pasa ta tugunu Tum Tanjo).

¹⁷ Yesus ndek sana: Ye Mam tugum ambe nda kan tukunu ne ye biye ndaka. Ne kumba yinje tira kame tejenmba saninga. Ye singine Mam singine Kuate nu tugum ambe kanjit nga saninga ngina. ¹⁸ Tanjakina le nu kumba Yesus dubiwanu mbal tugum promba saningina: Ye Sunjo kanjerit nga nu pasa njakmba sana ta nane kubeu ninjana.

*Nunje dubiwanu mbal afu Yesus kanjernaig
(Mateus 28.16-20; Markus 16.14-18; Lukas 24.36-49)*

¹⁹ Ki ta piro tugu palmbinu ait furiram Yesus dubiwanu mbal nane wande ande mbol mangurka Zu mbal tuku kuru-kuruka wande malanja tukul ndinmba minnaig kande Yesus nu nane ngamuknge mayok ka tinja saningina: Tane ngamungal mukuk njak minap ngina. ²⁰ Tanjakina sulumba nunje wai

takel make nane tumningina le nane nanjine Sunjo kanjermba gare tornaig.

²¹ Kile nu man saningina: Tane ngamunggal mukuk njak minap. Mam nu ye kukulyina tanjamba ndo ye mata tane kukultingamngit ngina sulumba ²² nu nane mbolnje mabsenmba guwa fitka sakina: Tane Tukul Guwa tap. ²³ Tane nane afu tuku une saukap ta une ta mine nda. Afu tuku une sau ndakap ta une ta minmba minamngat ngina.

Tomas nu Yesus kanjerna

²⁴ Yesus dubiwanu tango 12 buk madiningina ta tuku ande Tomas mape nyu ande Didimus nu Yesus mayok kina ait ta nu nane ndonj mine ndakina. ²⁵ Nane afu ndek Tomas sanaig: Sine sinjine Sunjo kanjergig nginaig le nu sakina: Tane yabrikade. Yije ammbi wai mbolnje nil tuku ma kanjerka wai tokmbi nzilal kigreka takel make buronaig ma kirewi sulumba ndo ye nu tingat ta son ngamngit ngina.

²⁶ Mara 8 kugana le nane manj wande ndui ta mbolnje mangurka minnaig ta Tomas ndonj. Wande malanga tukul ndinmba minnaig le Yesus nu manj nane ngamuknje mayok ka tinga saningina: Tane ngamunggal mukuk njak minap ngina sulumba ²⁷ kile nu Tomas sana: Ne ilmba ye tuku wai te kanjerka wai tokmbi kigreka wai kuitka takel burok kirewa. Ne wamdus tero ndaka son nga ngina.

²⁸ Tanjakina le Tomas nu ndek sakina: O yije Sunjo, ne ye tuku Mbara ngina le ²⁹ nu ndek Tomas sana: Ne ye kanjeryate sulumba son ngate. Afu

nane ye nda kanjeryumba son nguwaig ta nane gare njak minamngaig ngina.

Yohanus nu pasa te kuyarna tuku tugunu

³⁰ Yesus nu nuje dubiwanu tango am mbolnge wam kitek sunjomba ke likina ta afu ndo kuyarninjet. ³¹ Yesus nu Kuatenge madina tango. Nu Kuate tuku Kinjo ta tane son nga nu kila pile mayewap nga ye pasa te kuyarke liket. Tane nu tuku son ngap ta nuje nyu mbolnge tane abo tugu minmba minam tuku tamngaig.

21

Tango 7 Yesus kanjernaig

¹ Ngumnenga Yesus dubiwanu tango afu Tiberias kule kualinj tugumnge minnaig le nu man nane tugumnge mayok kina ta tenjemba. ² Nane minnaig mbal ta ande Simon Petrus ande Tomas mape nyu ande Didimus. Ande Galileanu tango Nataniel tumbrañ nuje Kana. Afu ta Sebedeus tuku kinjo armba Yesus dubiwanu tango armba turmba. ³ Nane minnaig sulumba Simon Petrus nu saningina: Ye kualegan sotam kanjit ngina le nane sakinaig: Sine ndonj nginaig. Nane kumba wanj ponja kinaig ka kumanj buknga didika minnaig le mafena kande kualeganj kile ndakinaig.

⁴ Maratukuk ki prowam bafuna le Yesus nu piyal tanje tin minna le nane nu kanjermba lislumba nu katese ndanaig. ⁵ Kile nu nane wika kusnaningina: Oi. Mata kame, tane kualeganj afu kilaig e ngina le kualeganj kuga o nginaig. ⁶ Nu ndek saningina: Tane manj ndinam kumamnge bukngap ta tane kualeganj kilamngaig ngina. Tanjaka

saniŋgina le nane ndek taŋanaig le kualegaŋ pitinunŋe kumaŋ didike fugunaig.

⁷ Kile taŋgo ande Yesus nu tuku kume pur mayena ta nu Petrus sana: Ai si. Siŋine Sunŋo ŋgina le ⁸ nu pasa ta ismba nu pirokam tuku mal tiŋgina ta tawi tumba tiŋmba patenŋa kageka tabek kina le nane afu kumaŋ kualegaŋ ŋak didika kule makembi kinaig. Waŋ piyal patukŋge wai tutur 50 taŋamba ndo minna.

⁹ Nane waŋ kusremba kinaig ka piyal taŋge pa ande dikŋginaig le ugmba minna le kaŋgernaig ta kualegaŋ pasokanu bret turmba pa mbolŋge minnaig le kaŋgerkinaig.

¹⁰ Kile Yesus nu nane saniŋgina: Kualegaŋ kilaig ta afu kilmba yalpe ŋgina le ¹¹ Simon Petrus nu ndek kina ka waŋ poŋga kumaŋ kualegaŋ ŋak ta didikina le tabek kina. Kualegaŋ sugo ta burkinaig ta 153 minnaig ta pitinunŋe kumaŋ pur ndakina.

¹² Kile Yesus nu nane saniŋgina: Tane ilmba isukusap ŋgina. Nuŋe dubiwanu taŋgo nane ne ima ŋga kusnawam tuku kuru-kuruka nu kusna ndanaig. Nu naŋgine Sunŋo ta nane katesenaig.

¹³ Kile nu tiŋga bret kualegaŋ tur kilmba walmba niŋgina le nyinaig.

¹⁴ Yesus nu kummba tiŋgina sulumba ait te nu nuŋe dubiwanu taŋgo tugumŋge prowam keŋna.

Yesus nu Petrus ndoŋ pasatina

¹⁵ Nane isukuse sulunaig le Yesus nu Simon Petrus sana: Yohanus tuku kiŋo Simon, ne taŋgo kame te liniŋmba ne sunŋomba ye tuku kume purte e ŋga kusnana le nu Yesus sana: Sunŋo ne kila. Ye

ne nzaliyate ngina. Tanjakina le Yesus ndek sana: Ne ye tuku sipsip fat isukusneninga ngina.

¹⁶ Kile nu maŋ kusnawam arna: Yohanus tuku kiŋo Simon, ne ye tuku suŋgomba kume purte e nga kusnana le nu lafumba sana: Suŋgo ne kila. Ye ne nzaliyate ngina. Tanjakina le Yesus nu sana: Ne ye tuku sipsip kulatka mina ngina.

¹⁷ Kile nu maŋ kusnawam keŋna: Yohanus tuku kiŋo Simon, ne ye tuku suŋgomba nzalinate e nga kusnana. Yesus nu ne ye tuku suŋgomba nzaliyate nga sawam keŋna le Petrus nu ngamuŋgal piti ŋak sana: Suŋgo, ne wam ŋakmba kila. Ye ne nzaliyate ta ne kila minit ngina. Tanjakina le Yesus nu sana: Ne yiŋe sipsip isukusneninga. ¹⁸ Ye siŋka sanamŋgit. Ne mbanzo minmba ma kambim tuku idusmba let tiŋmba naje nzali ndo dubimba tiŋga kine promba minna. Ne saibo pilmba wai kuitka le andeŋge let tumba ne kusmba nu tuku wamduŋ neŋge dubiwa nga nu ne didika kaŋgat ngina. ¹⁹ Nu taŋamba Petrus dir pasa sana. Ngumneŋga Petrus nu kummba Kuate tuku nyu suŋgo te-mbolamŋgat ta nu tumna. Tanjaka sana sulumba nu ndek sakina: Ne ye dubiya ngina.

²⁰ Tanjakina le Petrus nu mbilka tango ande Yesus nu tuku kume pur mayena ta ilna le kaŋgerna. Tango ta nane buk wande mbolŋge isukusmba minmba nu Yesus patumba minyoka gemna sulumba ima nu ne tuku kupet tango mayok kaŋgat nga Yesus kusnana. ²¹ Petrus nu tango ta ilna le kaŋgermba ndek Yesus sana: Suŋgo, tango te nu ndaŋamŋgat nga sana le nu lafumba sana: ²² Nu abo minwa le ye luka ndekamŋgit nga idusi ta ne

tuku piro kuga. Ne ye dubiya ngina.

²³ Ngumnennga Yesus tuku mbal afu tango ta kume nda nga sakinaig le pasa ta sungokina ta Yesus nu tango ta kume nda nga sa ndakina. Kuga. Nu tenenmba sakina: Nu abo minwa le ye luka ndekamngit nga idusi ta ne tuku piro kuga nga Petrus sana.

²⁴ Yesus dubiwanu tango nu kume nda nga sakinaig ta ye Yohanus. Wam kame te ngakmba yiye ammbi kangerken sulumba pasa te kuyarke liket. Pasa te sinjka son pasa ta sine kila. ²⁵ Yesus nu manjau afu sungomba turmba ke likina. Ande nu wam ta ngakmba kuyarke likina kande kilke tugu ngakmba mbolnge warje ta patikam tuku ma kumun kuga kande.

Son.

KUATE TUKU PASA
Portions of the Old Testament and The New Testament
in the Siroi Language of Papua New Guinea
Sampela hap Buk Baibel long tokples Siroi long
Niugini

copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Siroi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 22 Nov 2019

9d2e8659-afb4-5cca-93d8-23ebf89e1709